

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

27 oktober 1998

HANDELINGEN

PLENAIRE VERGADERING

DECREET GOEDKEURING SAMENWERKINGSAKKOORD BESTENDIGING ARMOEDEBELEID

DECREET BEGROTINGSTECHNISCHE AANPASSINGEN BIJSTANDSVERLENING WATERS-
NOOD SEPTEMBER 1998

RESOLUTIE BAND MILIEUVERVUILING EN HORMONALE STOORNISSEN

RESOLUTIE GRONDIGE OPTIMALISERING KINDER- EN JEUGDPSYCHIATRISCHE ZIEKEN-
HUISDIENSTEN

Inhoud

Nr. 9

Dinsdag 27 oktober 1998

Berichten van verhindering	1
Boodschappen	1
Begroting	
Indiening en verwijzing	1
Ontwerp van decreet	
Indiening en verwijzing	1
Voorstellen van resolutie	
Indiening en verwijzing	1
Beleidsbrieven	
Indiening en verwijzing	2
Verslagen	
Indiening	2
Motie	
Indiening	3
Met redenen omklede moties	
Indiening	3
Moties van aanbeveling	
Indiening	4
Voorstel van normatieve rechtshandeling van de EG	
Indiening	4
Resolutie van het Europees Parlement	
Indiening	4
Mededelingen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap	
Indiening	4
Moties van gemeenten	
Indiening	5
Kennisgevingen van het Arbitragehof	
Indiening	5
Mededeling van de voorzitter	5
Motie van orde	
Voorstel tot aanvulling van de agenda	5
Spreker : de heer Ward Beysen	

Ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestending van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998 – 1123 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	6
Sprekers : de heren Marc Olivier, verslaggever, Bart Vandendriessche, mevrouw Kathy Lindekens, de heer Felix Strackx, mevrouw Ria Van Den Heuvel, de heer Etienne Van Vaerenbergh en minister Leo Peeters	
Artikelsgewijze bespreking	11
Ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandsverlening ingevolge de watersnood van september 1998 – 1139 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 4	
Algemene bespreking	11
Sprekers : mevrouw Veerle Heeren, verslaggever, de heren André Kenzeler en Ward Beysen en minister Leo Peeters	
Artikelsgewijze bespreking	14
Voorstel van resolutie van de heer Johan Malcorps, mevrouw Yolande Avontroodt en de heren Freddy De Vilder en Kris Van Dijck betreffende de band tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen, inzonderheid vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens – 551 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 4	
Bespreking	16
Sprekers : mevrouw Veerle Heeren, verslaggever, de heer Freddy De Vilder en mevrouw Yolande Avontroodt	
Motie van orde	
Voorstel tot spoedbehandeling	20
Spreker : de heer André Denys	
Voorstel van resolutie van de heer Johan Malcorps, mevrouw Yolande Avontroodt en de heren Freddy De Vilder en Kris Van Dijck betreffende de band tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen, inzonderheid vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens – 551 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 4	
Bespreking (Voortzetting)	20
Sprekers : de heren Kris Van Dijck en Johan Malcorps	
Voorstel van resolutie van mevrouw Yolande Avontroodt en de heer Etienne De Groot betreffende een grondige optimalisering van de kinder- en jeugdpsychiatrische ziekenhuisdiensten – 715 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 4	
Bespreking	24
Sprekers : de heer Bart Vandendriessche, verslaggever, mevrouw Yolande Avontroodt en mevrouw Kathy Lindekens	
Regeling van de werkzaamheden	30

VOORZITTER : De heer Norbert De Batselier

- *De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.*
- *De vergadering wordt geopend om 14.38 uur.*

De voorzitter : Dames en heren, de vergadering is geopend.

BERICHTEN VAN VERHINDERING

Lydia Maximus, Herman Suykerbuyk : buitenslands ;

Patrick Hostekint : ambtsverplichtingen.

BOODSCHAPPEN

De voorzitter : Dames en heren, bij brief van 20 oktober 1998 deelt de voorzitter van het Parlement de la Communauté française mee dat dat parlement zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

Bij brief van 21 oktober 1998 deelt de voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad mee dat die raad ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig is verklaard.

Bij brief van 22 oktober 1998 deelt de voorzitter van de Verenigde Vergadering van de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie mee dat die vergadering ter vergadering van die dag voor wettig en voltallig is verklaard.

Bij brief van 23 oktober 1998 deelt de voorzitter van de Assemblée de la Commission communautaire française mee dat die assemblee zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

BEGROTING**Indiening en verwijzing**

De voorzitter : Het volgende ontwerp van decreet werd ingediend :

- Ontwerp van decreet houdende de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 1999
 - 14 (1998-1999) – Nr. 1.
 Verwezen naar de Commissie voor Financiën en Begroting.

ONTWERP VAN DECREET**Indiening en verwijzing**

De voorzitter : Het volgende ontwerp van decreet werd ingediend :

- Ontwerp van decreet tot bekrachtiging van het besluit van de Vlaamse regering van 28 september 1998 betreffende de beroepsprofielen van de leraren
 - 1182 (1998-1999) – Nr. 1.
 Verwezen naar de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid.

VOORSTELLEN VAN RESOLUTIE**Indiening en verwijzing**

De voorzitter : De volgende voorstellen van resolutie werden ingediend :

- Voorstel van resolutie van de heren André Denys en Marino Keulen betreffende de dopingproblematiek
 - 1177 (1998-1999) – Nr. 1.
 Verwezen naar de Commissie voor Cultuur en Sport.
- Voorstel van resolutie van de heren Ward Beysen, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Freddy De Vilder, Jacky Maes en Dirk Van Mechelen betreffende de noodzakelijke maatregelen inza-

Voorzitter

ke kwantitatief waterbeheer naar aanleiding van de recente overstromingen

– 1184 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.

- Voorstel van resolutie van de heren Dominiek Lootens-Stael en Luk Van Nieuwenhuysen betreffende de niet-toepassing van de taalbepalingen door de rusthuizen die erkend zijn door de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, en het in gebreke blijven van de Vlaamse regering inzake het oprichten van rusthuizen ten behoeve van de Brusselse Vlamingen

– 1194 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin.

- Voorstel van resolutie van de heren Luk Van Nieuwenhuysen en Joris Van Hauthem betreffende een verandering van strategie inzake Vlabinvest

– 1195 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting.

- Voorstel van resolutie van de heer Luk Van Nieuwenhuysen betreffende het aanbod van sportinfrastructuur in de faciliteitengemeenten rond Brussel

– 1196 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Cultuur en Sport.

- Beleidsbrief Monumenten. Beleidsprioriteiten 1998-1999, ingediend door de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn – 1181 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud.

- Beleidsbrief Vlaanderen, Ondernemend Land : Bevordering van het ondernemerschap. Beleidsprioriteiten 1998-1999, ingediend door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media – 1185 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden.

- Beleidsbrief Energie. Beleidsprioriteiten 1998-1999, ingediend door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media – 1186 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden.

- Beleidsbrief Landbouw, Tuinbouw en Visserij. Beleidsprioriteiten 1998-1999, ingediend door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media – 1187 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden.

- Beleidsbrief Media. Beleidsprioriteiten 1998-1999, ingediend door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media – 1188 (1998-1999) – Nr. 1.

Verwezen naar de Commissie voor Mediabeleid.

BELEIDSBRIEVEN**Indiening en verwijzing**

De voorzitter : De volgende beleidsbrieven werden ingediend :

- Beleidsbrief Cultuur. Beleidsprioriteiten 1998-1999, ingediend door de heer Luc Martens, Vlaams minister van Cultuur, Gezin en Welzijn – 1180 (1998-1999) – Nr. 1.
Verwezen naar de Commissie voor Cultuur en Sport.

VERSLAGEN**Indiening**

De voorzitter : De volgende verslagen werden ingediend :

- Verslag namens de Commissie voor Cultuur en Sport uitgebracht door de heer Joachim Coens over het voorstel van resolutie van de heer Peter De Ridder betreffende een rock- en popbeleid in Vlaanderen – 865 (1997-1998) – Nr. 3.

Voorzitter

- Verslag namens de Commissie voor Welzijn, Gezondheid en Gezin uitgebracht door de heer Marc Olivier over het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998
– 1123 (1997-1998) – Nr. 2.
- Verslag namens de Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften uitgebracht door mevrouw Mieke Van Hecke over het voorstel van resolutie van de heer Johan Sauwens betreffende het actieve en passieve kiesrecht van de onderdanen van de Europese Unie bij gemeenteraadsverkiezingen
– 1130 (1997-1998) – Nr. 3.
- Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting uitgebracht door mevrouw Veerle Heeren over het ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandsverlening ingevolge de watersnood van september 1998
– 1139 (1998-1999) – Nr. 4.
- Verslag namens de Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting uitgebracht door de heer Herman De Loor over de gedachtewisseling over het pact met de gemeenten
– 1178 (1998-1999) – Nr. 1.
- Verslag namens de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden uitgebracht door de heer Leo Cannaeerts over de gedachtewisseling over de jaarverslagen 1997 van de NV Gimvindus en GIMV NV
– 1179 (1998-1999) – Nr. 1.
- Verslag namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud uitgebracht door de heer Hugo Marsoul over het voorstel van resolutie van de heren Ward Beysen, Hugo Marsoul, Leonard Quintelier, Freddy De Vilder, Jacky Maes en Dirk Van Mechelen betreffende de noodzakelijke maatregelen inzake kwantitatief waterbeheer naar aanleiding van de recente overstromingen
– 1184 (1998-1999) – Nr. 2.

MOTIE**Indiening**

De voorzitter : De volgende motie werd ingediend :

- Motie van de heren Karel De Gucht en Jean-Marie Bogaert betreffende de uitoefening van het recht tot onderzoek naar mogelijke fouten en tekortkomingen bij het toekennen en bij het beheer van overheidsmiddelen inzake zeescheepsbouw en scheepskredieten sinds 1 januari 1989
– 1189 (1998-1999) – Nr. 1.

MET REDENEN OMKLEDE MOTIES**Indiening**

De voorzitter : De volgende met redenen omklede moties werden ingediend :

- Met redenen omklede motie van de heren Jean-Marie Bogaert, Jacques Laverge, Didier Ramoudt en Chris Vandenbroeke tot besluit van de op 15 oktober 1998 door de heren Jean-Marie Bogaert, Johnny Goos, Frans Wymeersch, Carl Decaluwé, Jos Stassen en Karel De Gucht in commissie gehouden interpellaties tot de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, respectievelijk over de aangekondigde sluiting van Levi Strauss-vestigingen in Vlaanderen, over de aangekondigde sluiting van de Levi Strauss-fabrieken in Vlaanderen, over de aangekondigde sluiting van de Levi Strauss-fabrieken in Vlaanderen, over de voorgenomen sluiting van de vestigingen van Levi Strauss te Gits, Wervik en Deurne, over de aangekondigde sluiting van Levi Strauss en over de sluiting van de Levi Strauss-vestigingen
– 1176 (1998-1999) – Nr. 1.
- Met redenen omklede motie van de heer Johan Sauwens tot besluit van de op 19 oktober 1998 door de heer Johan Sauwens in commissie gehouden interpellatie tot mevrouw Wivina Demeester-De Meyer, Vlaams minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid, over de beslissing van de minister om het com-

Voorzitter

petitieverbod voor jongeren onder de twaalf jaar in de wielersport te handhaven

– 1183 (1998-1999) – Nr. 1.

MOTIES VAN AANBEVELING**Indiening**

De voorzitter : De volgende moties van aanbeveling werden ingediend :

– Motie van aanbeveling van de heer André Denys tot besluit van het op 20 oktober 1998 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over gratis openbaar vervoer voor kinderen tot twaalf jaar

– 1190 (1998-1999) – Nr. 1.

– Motie van aanbeveling van de heer Michel Doomst, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen en de heren Joachim Coens en Carl Decaluwé tot besluit van het op 20 oktober 1998 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over gratis openbaar vervoer voor kinderen tot twaalf jaar

– 1191 (1998-1999) – Nr. 1.

– Motie van aanbeveling van de heer Bruno Tobback tot besluit van het op 20 oktober 1998 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over gratis openbaar vervoer voor kinderen tot twaalf jaar

– 1192 (1998-1999) – Nr. 1.

– Motie van aanbeveling van de heren Johan Malcorps en Johan Sauwens en mevrouw Cecile Verwimp-Sillis tot besluit van het op 20 oktober 1998 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over gratis openbaar vervoer voor kinderen tot twaalf jaar

– 1193 (1998-1999) – Nr. 1.

**VOORSTEL VAN NORMATIEVE RECHTS-
HANDELING VAN DE EG****Indiening**

De voorzitter : Het volgende voorstel van normatieve rechtshandeling van de EG werd ingediend :

– EU-wetgevingsvoorstel tot instelling van het communautaire actieprogramma "Jeugd" (EG 1/1998-1999)

Dit voorstel van normatieve rechtshandeling van de EG ligt ter inzage op het Secretariaat van het Vlaams Parlement, afdeling Decreetgevend Secretariaat.

**RESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLE-
MENT****Indiening**

De voorzitter : De volgende resolutie van het Europees Parlement werd ingediend :

– Resolutie van het Europees Parlement van 8 oktober 1998 over de herstructureringsplannen van Levi Strauss (DOC 28/1998-1999).

Deze resolutie van het Europees Parlement ligt ter inzage op het Secretariaat van het Vlaams Parlement, afdeling Decreetgevend Secretariaat.

**MEDEDELINGEN VAN HET MINISTERIE
VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP****Indiening**

De voorzitter : De volgende mededelingen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap werden ingediend :

– Milieuhandavingsrapport 1997 van de afdeling Milieu-inspectie van Aminal (DOC 25/1998-1999) ;

Voorzitter

- Begroting 1998 – Uitvoeringstoestand op 30 september 1998 (DOC 26/1998-1999).

Deze mededelingen van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap liggen ter inzage op het Secretariaat van het Vlaams Parlement, afdeling Decreetgevend Secretariaat.

MOTIES VAN GEMEENTEN**Indiening**

De voorzitter : De volgende moties van gemeenten werden ingediend :

- Motie van de gemeente Halle aangaande de toekenning van gemeentelijk stemrecht aan onderdanen van de Europese Unie, goedgekeurd door de gemeenteraad op 22 september 1998 (DOC 24/1998-1999) ;
- Motie van de gemeente Kluisbergen tegen het voorstel van nieuw tracé van de gewestweg N60, goedgekeurd door de gemeenteraad op 28 september 1998 (DOC 27/1998-1999).

Deze moties van gemeenten liggen ter inzage op het Secretariaat van het Vlaams Parlement, afdeling Decreetgevend Secretariaat.

KENNISGEVINGEN VAN HET ARBITRAGEHOF**Indiening**

De voorzitter : De volgende kennisgevingen van het Arbitragehof betreffende beroepen tot vernietiging en prejudiciële vragen liggen ter inzage bij het Secretariaat van het Vlaams Parlement, afdeling Decreetgevend Secretariaat :

Rolnummer 1406 ;

Rolnummer 1424 ;
Rolnummer 1399.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter : Dames en heren, ingevolge uw verzoek van woensdag 14 oktober 1998 heeft het Uitgebreid Bureau conform artikel 36 van het reglement van het Vlaams Parlement een werkgroep Doorstorting van de aanvullende personenbelasting opgericht.

De werkgroep bestaat uit vijftien vaste en vijftien plaatsvervangende leden, waarvan de namen op de banken zijn rondgedeeld.

De werkgroep benoemt haar voorzitter.

De werkgroep is belast met het brengen van volledige klaarheid in de problematiek van de doorstortingen van de aanvullende personenbelasting en aanverwante problemen.

De werkgroep legt haar werkwijze vast. Ze kan onder meer gebruik maken van hoorzittingen en gedachtewisselingen. Alle interpellaties en vragen in verband met de doorstorting van de aanvullende personenbelasting worden omgevormd tot tussenkomsten in de werkgroep.

Voor de toegang tot de vergadering geldt de regeling van de commissies.

De werkgroep brengt verslag uit bij het Uitgebreid Bureau, dat bepaalt hoe de verslaggeving van de werkgroep bij de plenaire vergadering zal geschieden.

Geen bezwaar ? (*Instemming*)

MOTIE VAN ORDE**Voorstel tot aanvulling van de agenda**

De voorzitter : Dames en heren, met toepassing van artikel 46 van het Reglement heeft de heer Beysen bij motie van orde het woord gevraagd.

Voorzitter

De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Mijnheer de voorzitter, hierbij vraag ik om de agenda aan te vullen met het voorstel van resolutie van de heren Beysen, Marsoul, Quintelier, De Vilder, Maes en Van Mechelen betreffende de noodzakelijke maatregelen inzake kwantitatief waterbeheer naar aanleiding van de recente overstromingen (Stuk 1184). Dit voorstel van resolutie werd in de commissie voor Leefmilieu en Natuurbehoud eenparig goedgekeurd bij één onthouding.

Rekening houdend met het actuele karakter van het onderwerp, verdient het de voorkeur dit punt nog in deze vergadering te behandelen. Indien u het daarmee eens bent, is het zelfs wenselijk om het vandaag te behandelen, samen met het ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandsverlening ingevolge de watersnood van september 1998. Indien dat te moeilijk is, stel ik voor om het punt morgen te agenderen.

De voorzitter : Volgens de ratio legis kan dit voorstel van resolutie vandaag niet geagendeerd worden, want er moet gestemd worden bij maximale aanwezigheid. Volgens de gewone ratio hoort het voorstel van resolutie echter bij het ontwerp van decreet dat vandaag geagendeerd is en zou het vandaag moeten worden afgehandeld. De vraag is alleen : kunnen we iedereen nog op de hoogte brengen van het feit dat dit nu ter sprake zal komen ? Ik meen dus dat we dit noodgedwongen moeten uitstellen tot morgen.

De heer Ward Beysen : Het zal geen langdurige bespreking vergen, neem ik aan. Het belangrijkste is echter dat dit morgen kan worden behandeld, en dat men er morgen over kan stemmen.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

Dan stel ik voor dat we ons morgen uitspreken over dit voorstel tot aanvulling van de agenda.

Is het parlement het hiermee eens ? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998 – 1123 (1997-1998) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Olivier, verslaggever, heeft het woord.

De heer Marc Olivier, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, vandaag ligt voor ons het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van een samenwerkingsakkoord. Dit akkoord is de concrete neerslag van wat wij hier reeds meermaals aan de orde brachten. Ik verwijs in dit verband naar de werkzaamheden van de commissie ad hoc inzake armoede en de in dit parlement goedgekeurde resoluties. De voorliggende tekst is zeer belangrijk. Het is een eerste belangrijke stap van de gewesten, de gemeenschappen en de federale staat op het vlak van de bestendiging van het armoedebeleid. Ik bespaar u de opsomming van zowel de federale ministers als van de gemeenschaps- en gewestministers die dit ontwerp van samenwerkingsakkoord hebben ondertekend. Wel wil ik even de inhoud van het akkoord schetsen.

Alle partijen verbinden zich ertoe hun beleid tot voorkoming van bestaansonzekerheid, tot bestrijding van de armoede en tot integratie van de personen in de samenleving voort te zetten en vooral te coördineren. Deze coördinatie is een belangrijk element. Alle partijen die het akkoord hebben ondertekend, zullen binnen hun eigen bevoegdheid bijdragen tot een verslag over bestaansonzekerheid, armoede, sociale uitsluiting en ongelijke toegang tot de rechten. Om dit te kunnen bewerkstelligen, wordt er een steunpunt tot bestrijding van de armoede opgericht. Dat steunpunt zal kunnen werken op basis van de bijdragen van alle partijen. In overleg met de wetenschappelijke wereld, de bevoegde administraties en instellingen, de sociale partners en de organisaties waarin de armen het woord nemen, zal worden onderzocht welke kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren en welke

Olivier

instrumenten kunnen worden gebruikt om de evolutie van de kansarmoede te analyseren. Een eerste reeks indicatoren zou reeds worden bepaald binnen een veertiental dagen.

Belangrijk is ook dat alle ondertekenende partijen alle gegevens waarover ze beschikken zullen overmaken aan het steunpunt, ofwel het steunpunt faciliteiten zullen geven om de toegang tot deze gegevens te vergemakkelijken. Ook wordt er via de interministeriële conferentie een verslag opge maakt over de sociale integratie. Dit verslag zal aan de respectievelijke regeringen, zowel federaal als regionaal, worden verstrekt. Deze regeringen verbinden zich ertoe hun raden, parlementen of vergaderingen dit verslag te bezorgen. Ook moet er een debat worden gehouden over de inhoud van het verslag en de adviezen die de Nationale Arbeidsraad en de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven moeten geven. Ook de terzake bevoegde adviesorganen van de gemeenschappen en gewesten moeten een verslag bezorgen aan de interministeriële conferentie.

Een andere belangrijke zaak is de oprichting van dat steunpunt bij het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding. Voor 1998 werd hiervoor een bedrag vrijgemaakt van 20 miljoen frank. De federale staat brengt 15 miljoen frank aan, de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest 2,8 miljoen frank, het Waals Gewest 1,7 miljoen frank en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 500.000 frank. De permanente en structurele samenwerking zal gebeuren door de bevoegde administraties van de gemeenschappen en gewesten, die daarvoor een voltijdse of halftijdse medewerker ter beschikking zullen stellen.

Er worden ook nog twee belangrijke onderdelen van dat samenwerkingsakkoord vermeld. Zo is er de oprichting van een beheerscomité, dat onder andere het budget moet vastleggen van dat Steunpunt tot Bestrijding van Armoede en Bestaansonzekerheid. Tijdens de besprekingen in de commissie is er wel kritiek geweest op het feit dat dit beheerscomité wordt voorgezeten door de eerste minister.

De samenstelling van dat comité is als volgt : vier leden worden voorgedragen door de federale staat ; drie leden door de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaams Gewest ; twee door het Waals Gewest, in overleg met de Franse Gemeenschap, twee door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in overleg met de Gemeenschappelijke Gemeen-

schapscommissie, onder wie één Nederlandstalige ; één lid ten slotte door de Duitstalige Gemeenschap.

Naast dat beheerscomité wordt ook een begeleidingscommissie opgericht. Behalve de leden van het beheerscomité zijn daar ook in opgenomen : vertegenwoordigers van de sociale partners, de ziekteverzekeringsinstellingen en de organisaties waar de armen het woord nemen, en ook drie vertegenwoordigers voorgedragen door de afdeling Maatschappelijk Welzijn van de Vereniging van Belgische Steden en Gemeenten.

Om het overleg te waarborgen tussen de verschillende regeringen komt de interministeriële conferentie voor sociale integratie minstens twee keer per jaar bijeen. Er zal ook een jaarlijkse evaluatie plaatsvinden van het samenwerkingsakkoord.

De bespreking die in de commissie volgde op de toelichting van de minister, kan als volgt worden samengevat. Op één fractie na stelde men duidelijk dat het belangrijk was dat het samenwerkingsakkoord tot stand kwam. Er was wel enige kritiek in verband met het steunpunt. Zo was er geen unanieme instemming in de commissie over de manier waarop dat steunpunt werd opgericht. Men had ook kritiek op de manier van werken, met onder meer de samenstelling van het beheerscomité.

Belangrijk was ook de inbreng van andere fracties. Ze waren ook voorstander van het steunpunt. In dat verband werden twee belangrijke zaken beaamd. Zo wees men er terecht op hoe belangrijk het is dat er nu een dialoog tot stand kan komen met de armen en dat de rapportering ook gestructureerder zal zijn. Uiteindelijk zal de volledige opzet van de goedkeuring van het samenwerkingsakkoord een belangrijke stap zijn in de richting van een echt inclusief beleid. Het biedt ook een kans voor solidariteit over de grenzen heen. Armoede kent inderdaad geen grenzen, en dus ook geen grenzen tussen gewesten.

Belangrijk is ook dat de minister, als spreekbuis van de Vlaamse regering, nogmaals heeft bevestigd dat hij samen met de Vlaamse regering in deze materie steeds een voortrekkersrol zal blijven spelen.

Mijnheer de voorzitter, collega's, na de korte bespreking werd het ontwerp van decreet goedgekeurd met 7 stemmen voor en 1 tegen. Daarom vragen wij u dit ontwerp van decreet goed te keuren. (*Applaus bij de CVP en de SP*)

De voorzitter : De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer Bart Vandendriessche (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de inbreng van het parlement bij samenwerkingsakkoorden is eerder passief. De regeringsleiders sluiten deze akkoorden en bijsturing is niet mogelijk. In het kader van de dynamiek die sinds het algemeen verslag Armoede tot stand is gekomen vormt dit akkoord een historische stap. Het Vlaams Parlement kan als eerste dit samenwerkingsakkoord goedkeuren.

Het voorliggende ontwerp van decreet heeft meer dan een symbolische waarde, want armoede wordt vanaf nu op een structureel gecoördineerde wijze bestreden in dit land. De overheid, op welk niveau ook, kan geen alibi van onbevoegdheid meer inroepen.

Inhoudelijk steunt onze fractie dit akkoord volledig. Het is trouwens congruent met de motie van aanbeveling die eenparig werd goedgekeurd na het armoedebat. Ik leg zes klemtonen. Wij zijn verheugd over het uitgangspunt dat de sociale rechten, die in de grondwet zijn vastgelegd, worden geëerbiedigd. Er wordt gestreefd naar maatschappelijke integratie door een inclusief, globaal en gecoördineerd beleid. Het steunpunt, dat evenwichtig wordt samengesteld en begeleid, maakt tweejaarlijks een verslag op in evolutief perspectief. Regering en gemeenschap hanteren gemeenschappelijk kwantitatieve en kwalitatieve indicatoren. Het verslag zal telkens het voorwerp van een parlementair debat uitmaken. De interministeriële conferentie Sociale Integratie komt minstens tweemaal per jaar samen onder het voorzitterschap van de eerste minister. Dit onderstreept het belang ervan.

Mijnheer de minister, het steunpunt betreft op structurele wijze de verenigingen waar armen het woord nemen. U wilt deze organisaties erkennen en aanmoedigen, en de dialoog met deze organisaties continueren. Dat juichen wij ten zeerste toe.

Deze organisaties zouden nog geen werkingsmiddelen voor 1998 hebben ontvangen. Voor 1997 werden de middelen in 1998 uitbetaald. Dit noopt tot voorfinanciering, want deze organisaties worden nu al overbevraagd. De armen appreciëren deze uitbetalingsachterstand zeer matig. Het is een verwarrend signaal en dat is jammer, want uw bekommernis voor de problematiek is oprecht. Ik wil in de marge van dit debat toch even wijzen op deze dissonant.

Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, wij zullen dit samenwerkingsakkoord goedkeuren. (*Applaus bij de CVP*)

De voorzitter : Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, het samenwerkingsakkoord tussen de gemeenschappen, de gewesten en de federale staat over de bestending van het armoedebeleid werd op 5 mei jongstleden ondertekend.

Sindsdien hebben we onder andere met de interparlementaire werkgroep Vierde Wereld, onder voorzitterschap van senator Semer, verscheidene contacten gehad met vertegenwoordigers van de partnerverenigingen van het algemeen verslag over de armoede. Zij verheugen zich over de verdere uitbouw en oprichting van het Steunpunt ter Bestrijding van de Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting bij het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding. Dit Steunpunt zal voortbouwen op de ervaring van de bestaande Armoedecel en zal in de armoedebestrijding de coördinatie verbeteren tussen de verschillende beleidsniveaus. Dat is een goede zaak.

De partnerverenigingen van het Algemeen Verslag over de Armoede verheugen zich er eveneens over dat de verenigingen waar armen het woord voeren, als volwaardige partners bij de werkzaamheden van het Steunpunt worden betrokken. Dit zal gebeuren via de dialoogmethode die ook bij het opstellen van het Algemeen Verslag over de Armoede werd gebruikt. Er zal worden voortgebouwd op thema's die zij zelf aanbrengen.

De commissie voor Welzijn van het Vlaams Parlement keurde als eerste dit samenwerkingsakkoord goed, en dat is mooi. Naast de bijdragen waarin het samenwerkingsakkoord voorziet, begrootte de Vlaamse regering voor volgend jaar ook 40 miljoen frank voor de werking van de verenigingen waar armen het woord voeren.

Het is nu nog even wachten op de andere parlementen en regeringen, vooraleer – vanaf 1999 – de verschillende stafmedewerkers van het Steunpunt aan het werk kunnen. Zij kunnen samen met de partnerverenigingen van het Algemeen Verslag over de Armoede de heersende armoede met nog meer kracht bestrijden. Samen met hen verheugen wij ons daar ten zeerste over. (*Applaus bij de SP, AGALEV, de CVP en de VU*)

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, na een ononderbroken regeringsperiode van bijna een halve eeuw ontdekten de traditionele partijen ongeveer anderhalf jaar geleden plots dat er nog veel armen waren in Vlaanderen en – erger nog – dat hun aantal bleek toe te nemen. In een reactie daarop werd op 19 februari van dit jaar in dit half-rond een plenair themadebat gehouden over armoede en sociale uitsluiting.

Een speciaal daartoe opgerichte commissie ad hoc bereidde dit themadebat gedurende een vol jaar grondig voor. Dit werk, met in vele opzichten leerrijke en verhelderende hoorzittingen en discussies, mondde uit in concrete beleidsvoorstellen van de commissie ad hoc om de armoede en sociale uitsluiting in Vlaanderen te bestrijden. De maatregelen hadden betrekking op verbeteringen en hervormingen in de welzijnssector, de OCMW's, de bijzondere jeugdbijstand, de preventieve kinderopvang, de kinderopvang, de gezondheidszorg, het buurtwerk, de tewerkstelling, de huisvesting, de thuislozenzorg, het onderwijs, en op een verbetering van de betrokkenheid van de doelgroep bij het beleid. Toen tijdens de zitting erna de moties werden gestemd, bleek het Vlaams Blok als enige partij nog voluit achter de aanbevelingen van de commissie te staan. De andere partijen verkozen om politieke spelletjes te spelen.

Nochtans bleven de aanbevelingen van de commissie ad hoc netjes binnen de Vlaamse bevoegdheden en waren ze dus zonder problemen onmiddellijk uitvoerbaar. Natuurlijk waren het geen wondermiddelen. Het Vlaams Blok heeft van meet af aan gesteld dat het armoedeprobleem in Vlaanderen structureel moet worden aangepakt, via een degelijk sociaal-economisch beleid, dat enkel kan worden gevoerd als alle hefbomen ervoor volledig in Vlaamse handen komen.

Ons betoog in het plenaire debat over de armoede werd dan ook besloten met een oproep tot deze vergadering om een meer vastberaden houding aan te nemen. Het ontwerp van decreet dat hier vandaag voorligt, doet echter het tegenovergestelde. Door dit ontwerp van decreet wordt een deel van het beleid en van de centen teruggegeven aan de federale overheid. Geen enkele van de andere partijen heeft in de commissie geprotesteerd tegen deze stap achteruit. Blijkbaar heeft men dat er voor over om verlost te zijn van de lastige armoedeproblematiek.

Het tovermiddel blijkt de oprichting te zijn van nog maar eens een steunpunt. Het is ongelooflijk hoe er in Vlaanderen wordt gewerkgroept, gesteunpunt en gewerkshopt. Nog nooit werd daarmee echter iets opgelost.

Men vergadert, palavert, onderzoekt en meet dat het een lieve lust is. Op geregelde tijdstippen, in dit concrete geval om de twee jaar, wordt nog maar eens een berg papier afgescheiden met nog maar eens een aantal beleidsvoorstellen die niet worden uitgevoerd. Daarmee moet dan het probleem opgelost zijn. Binnen de kortste keren is niemand in Vlaanderen nog arm, alvast de politieke vriendjes niet die men in dit Steunpunt een job kan bezorgen. Men krijgt soms sterk de indruk dat het er alleen maar om te doen is zoveel mogelijk kunstmatige en nutteloze jobs te creëren met het doel zoveel mogelijk aan cliëntelisme te doen. De armen hebben geen behoefte aan nog meer papier, maar wel aan concrete beleidsdaden.

Tevens is het voor het Vlaams Blok totaal onaanvaardbaar dat het Steunpunt tot Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting zal ressorteren onder het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding van de alomtegenwoordige pater Leman en zijn gedachtepolitie. Ten eerste moet men zich afvragen wat de strijd tegen armoede te maken heeft met de strijd tegen racisme. Ten tweede dient te worden vastgesteld dat het Centrum steeds meer zaken naar zich toe trekt die niets te maken hebben met zijn basisopdracht, namelijk het bestrijden van racisme. Ik denk bijvoorbeeld aan het begeleiden van uitgewezen asielzoekers, een nieuwe taak van het Centrum van pater Leman sinds de recente verslapping van het asielbeleid onder druk van de Walen. Het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding wordt stilaan een echte Big Brother, een octopus die zich met alles en nog wat bemoeit en het vervolgens met zijn grijpgrage tentakels naar zich toe trekt.

Bovendien ontsnapt het Centrum aan vrijwel elke vorm van democratische controle vermits het ressorteert onder de diensten van de eerste minister. Deze laatste weigert systematisch te antwoorden op parlementaire vragen omtrent de werking van het Centrum. Gezien de partijdigheid van het Centrum en zijn medewerkers en hun voorliefde voor alles wat vreemd is, valt te vrezen dat het armoedebeleid dat het Steunpunt zal uittekenen, zich vrijwel uitsluitend zal richten tot de vreemdelingen. Of er ook nog wat zal worden gedaan voor de armen van ons eigen volk, valt sterk te betwijfelen.

Strackx

Daarbij komt nog dat Vlaanderen naar goede gewoonte flink wordt gerold inzake de verhouding tussen het aantal beheersmandaten van het Steunpunt en de ingebrachte middelen. Vlaanderen krijgt evenveel leden in het beheerscomité van het Steunpunt als het Waals Gewest, maar draagt bijna dubbel zoveel bij. Daarbij houd ik dan nog geen rekening met de verdeling die de federale regering zal maken. Het laat zich echter raden dat ook daar Vlaanderen het grootste deel van de centen zal mogen leveren en het kleinste deel van de postjes zal krijgen.

Van de oprichting van het Steunpunt tot Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting zal geen enkele arme beter worden, en zeker geen arme van ons eigen volk. Dat is bijzonder jammer, want het aantal armen en bestaansonzekeren groeit. Terwijl er in 1990 minder dan 50.000 bestaansminimumtrekkers waren, waren dit er in 1997 bijna 80.000. Dit betekent een stijging met 61 percent, en dat, geachte collega's, onder een socialistisch bewind. Ik weet het, de socialisten houden van de armen ; ze houden er zoveel van dat ze er dagelijks nieuwe bij maken. *(Applaus bij het VB)*

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de spreker van het Vlaams Blok heeft het gehad over politieke spelletjes. Welnu, we hebben er juist een voorbeeld van gekregen, namelijk hoe hij het debat over een samenwerkingsakkoord misbruikt om een pleidooi te houden voor meer Vlaamse bevoegdheden en om zijn visie over het asielbeleid en over het Centrum van Gelijke Kansen en Racismebestrijding over ons heen te spuien. Ik vind dit misbruik maken van dit forum.

We zullen uiteraard dit samenwerkingsakkoord goedkeuren. We vinden de samenwerking tussen de verschillende overheden noodzakelijk. De armoedeproblematiek is zo complex en heeft met zoveel niveaus te maken dat dit meer dan noodzakelijk is. Toch zijn we van mening dat het armoedebat op de juiste wijze gevoerd moet blijven worden en dat we het dus niet alleen over het samenwerkingsakkoord mogen hebben, maar dat we vooral de echte problematieken moeten blijven volgen.

We hopen dan ook dat de goedkeuring van dit samenwerkingsakkoord een hefboom zal zijn in het licht van de begrotingsbesprekingen, en dat het armoedebeleid in het kader daarvan ook in concrete cijfers zal worden vertaald. Pas dan kunnen we daaruit besluiten dat de aandacht en inzet voor het armoedebeleid inderdaad een prioriteit is van deze regering.

We durven ook te hopen dat in de nabije toekomst nieuwe initiatieven zullen worden genomen. Wijzelf zullen in ieder geval de nodige initiatieven nemen om de circa vijftig concrete aanbevelingen die in de motie van aanbeveling naar aanleiding van het themadebat werden gedaan, daadwerkelijk ten uitvoer te brengen.

We rekenen erop dat de SIF-evaluatie waar nodig eventuele bijsturingen mogelijk zal maken. Verder hopen we dat de 300 aanbevelingen van het algemeen armoedeverslag – waarvan er volgens onze schattingen ongeveer vijftig zijn uitgevoerd – versneld zullen worden aangepakt nu er een goed samenwerkingsakkoord bestaat.

Een beleid dat armoede sluipend tolereert door er niet één van haar prioriteiten van te maken, is een slecht beleid. Armoede mag geen restcategorie zijn en daarom rekenen we erop dat dit samenwerkingsakkoord voor vernieuwde en versnelde aandacht zal zorgen ten aanzien van het armoedebeleid.

Wij zullen dit ontwerp van decreet vanzelfsprekend goedkeuren.

De voorzitter : De heer Van Vaerenbergh heeft het woord.

De heer Etienne Van Vaerenbergh : Het is goed en het hoort ook zo dat het armoedebeleid vooral op Vlaams vlak wordt gevoerd, maar even belangrijk is coördinatie op Belgisch en Europees vlak. Daarom zal de Volksunie dit samenwerkingsakkoord goedkeuren.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Mijnheer de voorzitter, ik dank de diverse collega's die het woord hebben gevoerd in dit debat.

Ik kan bevestigen wat de heer Vandendriessche heeft benadrukt, namelijk dat we hier een belangrijke historische stap zetten, mede in het verlengde van de armoederesolutie die hier in dit Vlaams Parlement werd goedgekeurd. Er werd ook op

Peeters

gewezen dat vooral de dialoog met de armenorganisaties moet kunnen worden bevorderd. Dat is wat in dit Steunpunt precies gebeurt.

Mevrouw Lindekens heeft erop gewezen dat er binnen de begroting, die we hier binnenkort bespreken, een belangrijke toename is van de kredieten. Wat de tussenkomst voor deze organisaties betreft, spreek ik over circa 40 miljoen frank.

Wat de uitbetalingsmoeilijkheden betreft die door de heer Vandendriessche werden aangekaart, beloof ik hem tegen de begroting een gedetailleerde rapportering en stand van zaken per organisatie.

Aan het betoog van de heer Strackx zal ik niet te veel woorden vuilmaken, tenzij de opmerking dat hij cijfermatig en rekenkundig de bal in dit debat volledig mislaat. Het is belachelijk te durven beweren dat de Vlaamse Gemeenschap hier niet aan haar trekken komt. Zij heeft met een inbreng van 2,8 miljoen frank drie vertegenwoordigers, terwijl het federale niveau met een inbreng van 15 miljoen frank amper vier vertegenwoordigers telt.

Mijnheer Strackx, dit wijst er duidelijk op dat u alles opzettelijk op een verkeerde manier wilt voorstellen.

De voorzitter : De heer Strackx heeft het woord.

De heer Felix Strackx : Mijnheer de voorzitter, ik wil graag even reageren. De minister laat uitschijnen dat er in België drie volkeren leven : de Vlamingen, de Walen en de Belgen. Dit klopt natuurlijk niet : er zijn enkel Vlamingen en Walen. De Vlamingen en de Walen bekleden momenteel evenveel zetels in het beheerscomité, maar Vlaanderen betaalt dubbel zoveel als Wallonië.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Mijnheer de voorzitter, 2,8 miljoen frank geeft recht op drie vertegenwoordigers, 15 miljoen frank slechts op vier vertegenwoordigers. Dit zegt iets over de inbreng die dit niveau zal krijgen.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(Nee)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende goedkeuring van het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998.

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid en een gewestaangelegenheid.

– *Aangenomen.*

Artikel 2

Het samenwerkingsakkoord tussen de federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de bestendiging van het armoedebeleid, ondertekend te Brussel op 5 mei 1998, wordt goedgekeurd.

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen morgen om 16 uur de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandsverlening ingevolge de watersnood van september 1998

– 1139 (1998-1999) – Nrs. 1 tot 4

Algemene bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandsverlening ingevolge de watersnood van september 1998.

De algemene bespreking is geopend.

Voorzitter

Mevrouw Heeren, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, dit ontwerp van decreet werd in de commissie besproken op 7 en 13 oktober jongstleden. Omwille van de hoogdringendheid besloot de commissie unaniem dat er geen reflectietijd zou worden genomen en dat geen reflectienota's zouden worden ingediend.

Met dit ontwerp van decreet poogt de regering snel in te spelen op de behoefte aan hulpverlening ten gevolge van de recente watersnood. De in het ontwerp voorgestelde maatregelen zijn erop gericht de OCMW's van de getroffen gemeenten voorschotten te laten uitbetalen aan de door de overstromingen getroffen particulieren.

De Vlaamse regering stelt voor om via een voorschottenregeling 1 miljard frank ter beschikking te stellen van de OCMW's die werden opgenomen in de lijst van gemeenten die werden erkend door het Rampenfonds. Het gaat in feite over terugbetaalbare voorschotten.

Het Rekenhof had een aantal opmerkingen over de door de regering voorgestelde werkwijze. Ik zal enkele daarvan opsommen. Ten eerste oordeelde het Rekenhof dat er een aanpassing van de wetgeving inzake het Rampenfonds moest komen waardoor het probleem doelmatiger kan worden aangepakt. Ten tweede merkte het Rekenhof op dat de creatie van een 125-tal nieuwe Vlaamse rekenplichtigen heel wat administratieve gevolgen zal hebben. Ten derde vraagt de instelling zich af op welke manier kan worden verhinderd dat een OCMW meer uitbetaalt dan het mag doen. Indien de kosten van de prefinanciering ten laste zouden vallen van de OCMW's, dient een degelijke regeling voor de kostenafrekening van de OCMW's duidelijk te worden gepreciseerd in het ontwerp. Dit zal een impact hebben op de begroting van de OCMW's, want de kosten zullen via een aanpassing moeten worden geïntegreerd in hun begroting.

Ten vierde merkte het Rekenhof op dat de Vlaamse Gemeenschap vanaf 15 december 2000 de verkregen voorschotten ambtshalve kan laten aanzuiveren via de rekening-courant van de betreffende OCMW's. De aansprakelijkheid van de OCMW's voor de resterende debetposities die te wijten zijn aan nalatigheid of fouten, worden volgens de instelling best ondubbelzinnig in het decreet vastgelegd.

De minister van Financiën heeft gepoogd om tijdens de commissievergaderingen te antwoorden op deze opmerkingen. Ze stelde ten eerste dat aan elk van de betrokken OCMW's een maximumbedrag ter beschikking zou worden gesteld. De OCMW's mogen of kunnen dit bedrag niet overschrijden. Ten tweede zullen de kosten van de prefinanciering door de Vlaamse Gemeenschap worden gedragen. Voor de betrokken OCMW's komt dit neer op een neutrale operatie. De Vlaamse overheid zal de rentelasten dragen van de voorschotten die zullen worden uitbetaald. Ten derde berust de aansprakelijkheid volgens minister Demeester bij de OCMW's. De technische blokkering van de maximale debettoestand en de bestaande wetgeving voor de rekenplichtigen maken het volgens haar niet nodig dat de aansprakelijkheid decretaal wordt vastgelegd.

De commissiebespreking van dit ontwerp maakte duidelijk dat bij alle partijen een ruime consensus bestond over de wenselijkheid ervan. Het uiteindelijke optreden van de regering werd door de commissie zeer sterk geapprecieerd, hoewel het ontbreken van het advies van de Raad van State bij de inleiding van het ontwerp toch door enkele leden werd betreurd.

Verscheidene commissieleden stelden eveneens de vraag of het niet beter zou zijn om de werking van het Rampenfonds te optimaliseren. Ze stelden openlijk aan de kaak dat de federale overheid terzake in gebreke bleef. In de loop van de behandeling van dit ontwerp raakte evenwel bekend dat de federale overheid maatregelen heeft genomen. De commissie was echter van oordeel dat dit geen afbreuk doet aan het waardevolle initiatief van de Vlaamse regering om een voorschottenregeling via de OCMW's uit te werken.

De minister beklemtoonde dat de bevoegdheidsverdeling de gewesten enkel toelaat om voorschotten te geven en niet om te financieren. De maatregelen zullen elkaar niet tegenwerken maar aanvullen. Een krediet van 1 miljard frank vanwege de Vlaamse regering bleef volgens de minister nodig om de huidige noden te lenigen.

Er werden vragen gesteld over het aantal getroffen woningen en over de manier waarop erover zal worden gewaakt dat de meest behoeftigen ook het eerst aan bod komen, alsook binnen welke tijdsperiode de voorschotten dienen te worden terugbetaald. Wat zal er bijvoorbeeld gebeuren indien bepaalde mensen de ontvangen voorschotten niet kunnen terugbetalen aan het OCMW? De minister wees daarbij op de grote verantwoordelijkheid

Heeren

van het lokale niveau. Zo moet het OCMW zelf oordelen over de nood tot uitbetaling van die voorschotten en toezien op de terugbetalingen.

Andere commissieleden wezen op de diepere oorzaken van de watersnood, met name het falend waterbeleid, dat naar ik heb begrepen morgen op de agenda staat. Daarvoor is volgens hen de Vlaamse regering verantwoordelijk. Het is dan ook niet onlogisch dat deze een regeling uitwerkt om de getroffen en te helpen. Deze stelling werd vanuit verschillende invalshoeken bijgetreden. De regering en de beleidsverantwoordelijken worden op elk bestuursniveau aangemaand een evaluatie te maken van de oorzaken van de overstroming, zodat die problematiek in de toekomst beter zal kunnen worden beheerst.

Er waren ook heel wat vragen over de criteria volgens dewelke de OCMW's voorschotten kunnen uitbetalen. De minister legt de verantwoordelijkheid bij de OCMW's zelf. Zij zullen daarover moeten oordelen, want ze beschikken over de nodige ervaring en terreinkennis om bij het beoordelen van al die verschillende dossiers met alle elementen rekening te houden. Ze beschikken daarbij bovendien over een discretionaire bevoegdheid.

De regering diende tot slot een aantal amendementen in, rekening houdend met de opmerkingen van zowel het Rekenhof als de Raad van State. Ten slotte diende de heer Cardoen een technisch amendement in. Uiteindelijk werd dit ontwerp van decreet unaniem goedgekeurd, evenals de amendementen.

Tot zover het verslag. Graag zou ik nu namens onze fractie het woord voeren.

De voorzitter : Mevrouw Heeren heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren (Op de tribune) : Ik denk dat dit ontwerp op het gepaste tijdstip wordt behandeld. De recente ramp ligt nog in ieders geheugen, vooral in dat van de ergst getroffen. Wie de weerberichten van vandaag volgt, weet bovendien dat voor de komende dagen niet veel goeds wordt voorspeld. Snel en efficiënt handelen is dus de boodschap. De CVP-fractie wenst dan ook van op dit spreekgestoelte de Vlaamse regering te feliciteren met dit initiatief. Het kwam er snel en houdt een directe hulp in aan de getroffen. Vooral dit laatste is zeer belangrijk. Wie het water in zijn huiskamer ziet staan of zijn meubelen ziet rondrijven, heeft immers weinig boodschap aan hulp

die pas over enkele maanden komt. Men moet proberen onmiddellijk hulp te verlenen. Die hulp moet er zijn wanneer de nood zich in alle hevigheid voordoet, dus op dit moment. Laat ons hopen dat dit probleem zich de komende dagen niet opnieuw zal manifesteren. Ik wil er bij de regering op aandringen om de nodige procedures zo eenvoudig mogelijk te maken, opdat gemeenten en vooral OCMW's snel en soepel op de gestelde noden kunnen inspelen.

Op de schouders van de OCMW's rust een belangrijke taak. Het is aan hen om de mensen met de grootste nood te detecteren en voorschotten toe te kennen. Het is ook aan hen om de werking van het systeem aan de mensen uit te leggen en erover te waken dat de voorschotten uiteindelijk ook worden betaald. Dat zal niet altijd even eenvoudig zijn. In mijn provincie bijvoorbeeld zijn er nog maar vier dossiers binnen. Ik hoop dat deze situatie tijdens de volgende weken in orde komt.

Ik wil het tot slot over de eigenlijke oorzaak van de watersnood hebben. Laat het duidelijk zijn dat ik het daarbij niet onmiddellijk over de regen heb. Die kan niemand tegenhouden. Ik heb het wel over de organisatie van de waterhuishouding in Vlaanderen, want daar loopt blijkbaar een en ander mis. Te veel beton zorgt ervoor dat het water niet in de grond kan sijpelen. Woningen werden gebouwd op plaatsen die niet echt geschikt bleken. Daaruit moeten we de nodige lessen trekken. Dat geldt ook voor de Vlaamse regering in samenwerking met de lokale besturen. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Kenzeler heeft het woord.

De heer André Kenzeler (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, dames en heren, de grote watersnood van september laatstleden heeft een derde van de Vlaamse gemeenten getroffen. Met dit voorliggend decreet heeft de Vlaamse regering terecht snel en accuraat willen inspelen op de problemen waarmee de getroffen werden geconfronteerd. Als inwoner van een Maaslandse gemeente die in het verleden herhaaldelijk werd geconfronteerd met watersnood, kan ik zeer goed aanvoelen hoe de getroffen de toekomst tegemoet zien. Velen zitten met een grote dosis opgekropte woede, maar beseffen dat ze machteloos staan tegenover deze extreme kant van de natuur.

Op deze momenten worden verwijten naar het hoofd geslingerd van allen die ook maar op de één of andere manier verantwoordelijk kunnen zijn voor de gevolgen van de extreme regenval. Ander-

Kenzeler

zijds hopen ze dat ze niet alleen worden achtergelaten met hun moeilijkheden. Vandaar dat dit voorliggend decreet deels tegemoetkomt aan de verwachtingen van de getroffen. De ervaring uit het verleden leert dat het federale Rampenfonds uiteindelijk zal instaan voor de vergoeding van de slachtoffers van natuurrampen, maar dat deze procedure omslachtig is en veel tijd in beslag neemt. Een recente aanpassing mag echter toch een stap in de goede richting worden genoemd.

Het voorliggend decreet ondervangt voor een groot deel de tegemoetkoming van het Rampenfonds en laat toe voorschotten aan de getroffen uit te keren, waardoor ze zich niet in de steek gelaten voelen en de noodzakelijke herstellingen kunnen aanvatten en mogelijk krediet helpen overbruggen.

De goedkeuring van dit decreet, waaraan de SP-fractie haar volledige steun zal verlenen, betekent niet dat het werk al is beëindigd. Alle beleidsverantwoordelijken op elk niveau moeten een evaluatie van het gebeurde opmaken en hieruit de nodige lessen trekken, teneinde in de toekomst de gevolgen van zulke extreme weersomstandigheden beter te kunnen beheersen. Een vooraf opgestelde planning en gecoördineerde aanpak, waarin ieder niveau zijn toevertrouwde taak optimaal uitvoert, garanderen eveneens minder erge gevolgen bij dat soort natuurrampen.

Ik wil ten slotte de regering feliciteren omdat ze zo snel heeft ingespeeld op deze noodsituatie. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Mijnheer de voorzitter, ook de VLD-fractie erkent dat de Vlaamse regering snel heeft ingespeeld op de noodsituatie. De voorschotregeling is het aangewezen middel om tegemoet te komen aan het leed van de burgers. Ik hoop dat de Vlaamse regering er in overleg met de OCMW's zal over waken dat de vergoedingen op de meest eenvoudige en meest doeltreffende manier op hun bestemming komen.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Ik wil de sprekers en in het bijzonder de verslaggever bedanken. De Vlaamse regering heeft de gemeentebesturen al op de hoogte gebracht van de verdeling van de extra 50 miljoen frank. Daarnaast zijn er de uitkeringen van

het Noodfonds. Zodra het decreet morgen is goedgekeurd zullen we de OCMW's op de hoogte brengen van het definitieve bedrag aan trekingsrechten. Er werd een kredietlijn van 1 miljard frank geopend.

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende begrotingstechnische aanpassingen in het licht van de bijstandsverlening ingevolge de watersnood van september 1998.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen.

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewest-aangelegenheid.

– *Aangenomen.*

Artikel 2

Voor de toepassing van dit decreet wordt verstaan onder "OCMW" : het openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn van de gemeenten ten aanzien waarvan, met toepassing van de wet van 12 juli 1976 betreffende het herstel van zekere schade veroorzaakt aan private goederen door natuurrampen, is beslist dat zij vallen binnen de geografische uitgestrektheid van de als algemene ramp erkende watersnood van september 1998.

– *Aangenomen.*

Artikel 3

Aan de OCMW's wordt de mogelijkheid gegeven om aan de ingezetenen van hun gemeenten, slachtoffers van de watersnood van september 1998, voorschotten op de eventuele financiële tegemoetkomingen van het Rampenfonds te verstrekken.

Voorzitter

– *Aangenomen.*

Artikel 4

Hiervoor wordt een rekening voor orde geopend met als nummer 83.20 op het programma 53.1 die een debettoestand mag vertonen van maximaal 1.000.000.000 BEF.

– *Aangenomen.*

Artikel 5

Voor elk OCMW wordt een financiële rekening bij de NV Gemeentekrediet geopend. Deze financiële rekeningen zullen deel uitmaken van de kastoe-stand van de Vlaamse Gemeenschap zoals gedefi- nieerd in artikel 2 van het decreet van 16 december 1997 houdende bepalingen inzake het kas-, schuld- en waarborgbeheer van de Vlaamse Gemeenschap. De OCMW's kunnen vanuit deze financiële reke- ningen een voorschot betalen aan de slachtoffers in afwachting van de eventuele uitbetaling door het Rampenfonds. Het saldo van de financiële reke- ning mag negatief zijn en wordt bepaald door de bedragen vastgesteld overeenkomstig artikel 6.

– *Aangenomen.*

Artikel 6

De Vlaamse regering bepaalt de verdeling van het in artikel 4 vermelde maximumbedrag dat aan elk individueel OCMW wordt toegekend. Deze verde- ling gebeurt op basis van de door de Gouverneurs meegeedeelde raming van het aantal getroffen woningen.

– *Aangenomen.*

Artikel 7

De ontvanger van het OCMW is de rekeninghou- der van de in artikel 5 bedoelde rekening en fun- geert als rekenplichtige van de Vlaamse Gemeen- schap. De Vlaamse regering bepaalt op voordracht van de bevoegde minister en van de Vlaamse

minister van Financiën en Begroting de modalitei- ten van de organisatie van de rekenplichtigheid.

– *Aangenomen.*

Artikel 8

De verantwoordingsstukken worden door de OCMW's bewaard. Een gemachtigde ambtenaar van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap kan de bewijsstukken ter plaatse controleren.

– *Aangenomen.*

Artikel 9

De NV Gemeentekrediet wordt ertoe gemachtigd op eerste verzoek van de Vlaamse Gemeenschap het bedrag van de door de OCMW's aan particu- lieren toegekende voorschotten op de tussenkomst uit het Rampenfonds, vanaf 15 december 2000 ambtshalve af te nemen van de rekening-courant van de OCMW's, indien de in artikel 5 geopende rekeningen een debetsaldo vertonen.

– *Aangenomen.*

Artikel 10

In artikel 2bis van het decreet van 20 maart 1991 betreffende het Investeringsfonds ter verdeling van de subsidies voor bepaalde onroerende investerin- gen die in de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest door of op initiatief van de pro- vincies, de gemeenten of de Vlaamse Gemeen- schapscommissie worden gedaan, gewijzigd bij de decreten van 25 juni 1992, 6 juli 1994 en 21 decem- ber 1994 worden volgende wijzigingen aangebracht :

– tussen de woorden "aan belangrijke bijkomende" en "uitgaven waardoor hun gewone begroting" worden de woorden "en niet te voorziene" bijge- voegd ;

– de woorden "waardoor hun buitengewone begro- ting op een uitzonderlijke en niet te voorziene wijze wordt bezwaard" worden geschrapt.

– *Aangenomen.*

Voorzitter

Artikel 11

In artikel 2bis van het decreet van 7 november 1990 tot vaststelling van de regelen inzake de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds, gewijzigd bij decreet van 6 juli 1994 worden volgende wijzigingen aangebracht :

– tussen de woorden "aan belangrijke bijkomende" en "uitgaven waardoor hun gewone begroting" worden de woorden "en niet te voorziene" bijgevoegd ;

– de woorden "waardoor hun gewone begroting op een uitzonderlijke en niet te voorziene wijze wordt bezwaard" worden geschrapt. inlassen stuk 1139/4

– *Aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen morgen om 16 uur de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heer Johan Malcorps, mevrouw Yolande Avontroodt en de heren Freddy De Vilder en Kris Van Dijck betreffende de band tussen milieuvuiling en hormonale stoornissen, inzonderheid vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens

– 551 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 4

Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van de heer Malcorps, mevrouw Avontroodt en de heren De Vilder en Van Dijck betreffende de band tussen milieuvuiling en hormonale stoornissen, inzonderheid vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens dat luidt als volgt :

Het Vlaams Parlement,

– rekening houdend

- 1° met de niet aflatende stroom van wetenschappelijke publicaties in verband met de mogelijke band tussen schadelijke stoffen in het milieu en de verstoring van hormonale

lichaamsfuncties bij mensen en dieren, ook al zijn niet al deze studies eenduidig ;

- 2° met de vaststellingen gedaan in Vlaanderen wat betreft de dalende kwaliteit van het sperma, maar ook wat betreft de reëel toegenomen infertiliteit en het toegenomen beroep op medisch geassisteerde bevruchtingstechnieken en fertiliteitscentra ;

- 3° met het leed van veel ouderparen die hun kinderwens niet of slechts na veel inspanningen kunnen waarmaken ;

– vraagt aan de Vlaamse regering, waar nodig in overleg met de federale en Europese overheden,

- 1° in het kader van een gecoördineerd onderzoek rond de relatie milieuvuiling en gezondheid, voldoende middelen vrij te maken voor verder onderzoek naar de invloed van milieuverontreiniging op hormonale stoornissen, inzonderheid op vruchtbaarheidsproblemen bij de mens veroorzaakt door zogenaamde xeno-oestrogene stoffen ;

- 2° dringend werk te maken van een programma om de risico's veroorzaakt door die stoffen te beheersen, door het verbieden van het gebruik van stoffen waarvan bewezen is dat ze de hormonale werking bij de mens verstoren en onder meer de vruchtbaarheid bedreigen ;

- 3° een gezamenlijke campagne op te zetten ter herevaluatie van de toelating en de normering van stoffen die op basis van wetenschappelijke studies een potentieel risico inhouden voor de hormonenuishouding en vooral de voortplantingsfuncties bij de mens ;

- 4° de milieunormering in het kader van het voorzorgsprincipe aan te passen aan de nieuwe inzichten inzake risico's van stoffen bij zeer lage concentraties in zover het in de bevoegdheid van de Vlaamse regering ligt, en om bij de federale en Europese overheden aan te dringen om hetzelfde te doen ;

- 5° werk te maken van een verdere responsabilisering van het bedrijfsleven in het bepalen van de schadelijke eigenschappen op het vlak van hormonale bijwerkingen, van nieuwe stoffen die in de leefomgeving gebracht worden, in die mate dat verwacht wordt dat

Voorzitter

bedrijven de volledige onschadelijkheid van stoffen uitputtend aantonen en objectief aansprakelijk blijven voor de stoffen die ze mee in omloop brengen ;

6° op de bevoegde Europese niveaus en in het kader van de Verenigde Naties, niet alleen aan te dringen op verder studiewerk, maar ook op concrete actie, met name een urgentieprogramma tot uitbanning van bewezen 'hormonen ontwrichtende stoffen'.

– vraagt aan de Vlaamse regering

1° in haar preventieprogramma's zowel naar huisartsen als naar het Medisch School Toezicht toe, extra aandacht te besteden aan het opsporen van aandoeningen die mogelijk aanleiding zijn tot latere vruchtbaarheidsproblemen (bijvoorbeeld onderzoek bij jongens naar het voorkomen van spatader in de teelbal) om aldus problemen in een vroeg stadium te ontdekken en te verhelpen ;

2° middelen ter beschikking te stellen van onderzoeksprojecten die erop gericht zijn xeno-oestrogenen uit het milieu te verwijderen en die relevant kunnen zijn in Europees perspectief ;

3° middelen ter beschikking te stellen voor verder onderzoek naar de mogelijkheden van hormonenbehandelingen van mensen met vruchtbaarheidsproblemen dat relevant kan zijn in Europees perspectief ;

4° aan het Vlaams Parlement binnen de twee jaar verslag uit te brengen over de genomen initiatieven en de resultaten ervan.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Heeren, verslaggever, heeft het woord.

Mevrouw Veerle Heeren, verslaggever (*Op de tribune*) : Deze resolutie werd door de bevoegde commissies achtereenvolgens besproken op 10 december 1997 en op 6 januari, 6 juli en 8 oktober van dit jaar. In het kader van deze bespreking werd op 11 december 1997 een hoorzitting georganiseerd met vertegenwoordigers van de wetenschappelijke wereld en van de milieuorganisaties, meer bepaald Greenpeace. De hoorzitting was zeer verrijkend, ze gaf duidelijk zicht op de grote invloed van en de band tussen mi-

lieuervuiling en hormonale stoornissen bij de mens. De hoorzitting heeft vele commissieleden heel wat kennis bijgebracht en tegelijkertijd gewezen op de ernst van de situatie.

Het voorstel van resolutie werd door de sprekers dan ook sterk onderschreven en beantwoordt aan de behoefte aan meer wetenschappelijk onderzoek. De indieners wezen er in hun uiteenzetting op dat milieuvervuiling een grote rol speelt in de verstoring van de werking van de hormonen in het lichaam en de hieraan gekoppelde invloed op de voortplantingsfuncties.

De bevoegde minister wees van haar kant op de recent goedgekeurde beleidslijn waardoor permanent onderzoek naar milieugerelateerde gezondheidsfenomenen wordt gepland. De milieugebonden gezondheidsproblemen zullen voor heel Vlaanderen in kaart worden gebracht. Minister Demeester trekt daarvoor 50 miljoen frank uit.

Het voorstel van resolutie werd op slechts één punt geamendeerd. Men wil het wetenschappelijk onderzoek namelijk in overleg met de andere Europese lidstaten laten voeren. Het voorstel van resolutie werd unaniem goedgekeurd.

Ik zou hier graag nog een opmerking aan toevoegen. Om een goed preventiebeleid te kunnen voeren moet men de oorzaken van stoornissen kennen. De vraag naar meer middelen voor wetenschappelijk onderzoek is dan ook meer dan gerechtvaardigd. Het is echter belangrijk om zowel de krachten als de middelen te bundelen zodat men vooruitgang kan boeken in het onderzoek naar het verband tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen, en in het bijzonder de vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens.

We zijn dit verschuldigd tegenover de vele ouderparen wier kinderwens niet kan worden vervuld, maar ook voor de volgende generaties op wie we vroeg of laat een beroep moeten doen. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer De Vilder heeft het woord.

De heer Freddy De Vilder (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, geachte collega's, de bedreiging van de mannelijke vruchtbaarheid staat de laatste jaren in de actualiteit. Studies tonen aan dat 7 tot 10 percent van de mannelijke bevolking te maken heeft met fertiliteitsproblemen. Vooral milieufactoren, en in het bijzonder de verontreiniging, zijn een belangrijke oorzaak van dit probleem.

De Vilder

Een groot aantal synthetische stoffen verstoren de werking van de hormonen in ons lichaam. Een typisch voorbeeld hiervan zijn de xeno-oestrogenen. Deze stoffen kunnen de werking van het vrouwelijk geslachtshormoon oestrogeen imiteren of juist blokkeren en ontregelen zo de hele hormonale werking van het lichaam. Ze hebben daardoor een invloed op een grote reeks van voortplantingsfuncties van zowel mannen als vrouwen. De meest bekende en besproken is ongetwijfeld de invloed op de vermindering van de kwaliteit van het sperma.

Daarnaast worden er echter de laatste tijd veel frequenter afwijkingen van het mannelijk genitaal apparaat vastgesteld die ook worden toegeschreven aan de xeno-oestrogenen in het milieu. Het gaat hier onder andere over aangeboren afwijkingen van het urinekanaal, het laattijdig of niet indalen van de teelballen, teelbalkanker en zelfs prostaatkanker. Bij vrouwen zijn deze xeno-oestrogene stoffen mee verantwoordelijk voor het ontstaan van borstkanker en kankers van de vagina of van de eierstokken, en voor onvruchtbaarheid.

Maar het gaat niet over vruchtbaarheidsproblemen alleen. Wetenschappers zijn het erover eens dat ook heel wat andere ziekten in verband kunnen staan met een hormonale verstoring van onder andere immunologische en neurologische afwijkingen en kankers. Deze lijst bevat significant veel ziekten uit de twintigste eeuw, zoals borst-, prostaat- en baarmoederkanker, en de ziekte van Alzheimer. Vooral foetussen en jonge kinderen zijn erg gevoelig voor deze stoffen. Op preciaire momenten in de ontwikkeling van een foetus kunnen zeer kleine hoeveelheden genoeg zijn om blijvende schade aan te richten, met alle gevolgen van dien.

Om welke stoffen gaat het dan juist? Tot nu toe werden reeds vele, erg verschillende chemische stoffen geïdentificeerd die het hormonaal systeem op één of andere manier kunnen verstoren. Vele daarvan worden veelvuldig gebruikt. Er zijn ook de bestrijdingsmiddelen, zoals insecticiden, die we thuis gebruiken in antimuggenverdampers, synthetische groeimiddelen in de veeteelt, bestanddelen van wasmiddelen en cosmetica. Maar ook afbraak- en afvalproducten bevatten stoffen die kunnen ingrijpen op het hormonaal systeem, zoals dioxines, bepaalde stoffen in de uitlaatgassen van onze auto's, zware metalen, enzovoort. Deze chemische vervuiling mag niet worden aanvaard als

een logisch product van de consumptiemaatschappij.

De voorliggende resolutie vestigt de aandacht op de zaak, en roept op om concrete oplossingen voor dit probleem uit te werken. Er moeten voldoende middelen worden vrijgemaakt voor het onderzoek naar de effecten van deze stoffen op het milieu en op de gezondheid van de bevolking.

Bovendien is er nood aan een politiek van chemische hygiëne. Stoffen waarvan we de effecten niet echt kennen, mogen niet worden verspreid en mogen niet in het milieu terecht komen. De bewijslast moet worden omgekeerd. De industrie zelf moet onbetwistbaar aantonen dat stoffen onschadelijk zijn, vooraleer ze in omloop mogen worden gebracht. Stoffen waarvan bewezen is dat ze schadelijk zijn, moeten onmiddellijk worden verboden. We dringen daarom aan op het uitwerken van een urgentieprogramma. Vaak gaat het om moeilijk afbreekbare stoffen. Het verbod op de verspreiding ervan volstaat dikwijls niet. Er moet dringend onderzoek worden verricht naar methoden om deze xeno-oestrogene stoffen uit het milieu te verwijderen. Om al deze redenen zal de SP-fractie dit voorstel van resolutie goedkeuren. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik wil me in de eerste plaats tot de heer Malcorps richten, omdat mevrouw de minister hier afwezig is. Dagelijks vraagt men de beleidsmakers aandacht te hebben voor de demografische uitdagingen van deze tijd. Kort voor het begin van de 21ste eeuw is dat nog meer het geval. In dat verband brengt men vaak de vergrijzing en ook – als ik me zo mag uitdrukken – de verzilvering van de bevolking onder de aandacht. Het strekt de heer Malcorps en de parlementsleden uit de andere fracties tot eer dat ze zich buigen over de zogenaamde ontgroening, vanuit een bezorgdheid over de demografische ontwikkelingen.

De reproductieve geneeskunde is een subspecialiteit in volle ontwikkeling. Dat heeft financieel-economische gevolgen, maar vooral ook grote invloed op het leven van paren met fertiliteitsproblemen. Een paar op zeven zoekt hulp voor dat soort van problemen. Studies wijzen uit dat een en ander verband houdt met milieufactoren. Onlangs nog las ik in de krant een spectaculair bericht. Men wil onvruchtbare mannen klonen om

Avontroodt

hun fertiliteitsproblemen op te lossen. Ik stel me daar heel wat vragen bij.

De aangewende technieken om vruchtbaarheidsproblemen op te lossen hebben onmiskenbaar bijwerkingen. De risico's op congenitale problemen vergroten. Verder bleek uit de hoorzittingen dat de overdracht van die fertiliteitsproblemen een huizenhoog probleem blijft. Als het gevaar bestaat dat de volgende generaties met dezelfde problemen zullen kampen, dan moeten we waakzaam zijn. Dat laatste mag niet gebeuren.

Momenteel gebeuren 3,5 percent van de geboorten na een medische ingreep. Daartegenover staat dat de perinatale mortaliteit stijgt. Die mortaliteit wordt op internationaal niveau beschouwd als een goede indicator voor het meten van het niveau van de gezondheidszorg. De stijging van de perinatale mortaliteit heeft niet direct te maken met de kwaliteit van de gezondheidszorgen, maar wel met het stijgend aantal meerlingzwangerschappen.

Die meerlingzwangerschappen zijn heel vaak het gevolg van geassisteerde fertilisatie.

Naast een aantal economische overwegingen, wil ik ook enkele overwegingen in verband met zelfresponsabilisering formuleren. De economische overwegingen zijn argumenten om zoveel mogelijk aandacht aan preventie te besteden. Ik ben trouwens een groot voorstander van preventie. We moeten echter ook even blijven stilstaan bij recente studies over roken en de invloed daarvan op het zaad van de roker. Het staat ondertussen immers vast dat roken de kwaliteit van het zaad bedreigt, met name : minder beweeglijkheid en de beïnvloeding van de kwaliteit van het zaadvocht. Roken heeft te maken met zelfresponsabilisering. Hetzelfde geldt voor de effecten van alcohol, SOA of seksueel overdraagbare aandoeningen en obesitas op het sperma. Die aspecten houden uitsluitend verband met de leefstijl, en vallen bijgevolg onder de noemer zelfresponsabilisering. Ze mogen niet uit het oog worden verloren bij de bespreking van dit voorstel van resolutie over de vruchtbaarheidsproblematiek.

Daarnaast is er de beroepsblootstelling, onder meer aan zware metalen en solventen. We hebben het hierover uitvoerig gehad in de commissie.

Een aantal milieuvervuilende factoren met pseudo-hormonale werking zijn grote boosdoeners : synthetische hormonen in het vlees zoals DES, ge-

chloreerde pesticiden, PCB's, dioxines, phtalaten, alkyl fenolen en bisfenol A. Onze fractie is van oordeel dat deze factoren moeten worden geweerd. We zijn dan ook voorstander van preventie. In al deze gevallen betekent preventie het uitschakelen van het risico.

De waslijst met pathologieën die aan dioxines en aanverwante substanties worden toegeschreven, is indrukwekkend. Verschillende vormen van schade kunnen er volgens een aantal aanwijzingen mee in verband worden gebracht : hepatische en endocriene aandoeningen, cardiovasculaire aandoeningen en lever-, darm- en bloedkanker. Dit zijn eenvoudige woorden, maar ze hebben een enorm geladen dekking. Onze fractie steunt de motie dan ook.

Mijnheer Malcorps, de problematiek van de borstvoeding werd hier al besproken. Zwangere vrouwen stellen hun ongeboren kinderen bloot aan de door hen opgestapelde dioxines. Ook deze problematiek moet in een breder kader worden bekeken. We kunnen wel niet om de bedreiging van de fertiliteit heen. We moeten ons ook zorgen maken over de beïnvloeding van de permanente vermindering van de spermatogenese van baby's die blootgesteld werden aan heel lage doses dioxine bij de borstvoeding.

Het is de taak van de politiek om een langetermijnvisie te ontwikkelen. Professor Comhaire van de universiteit van Gent en zijn team hebben bewezen dat een aantal morfologische afwijkingen en mobiliteitsstoornissen van het sperma bij de gemiddelde man gevoelig zijn toegenomen. De meerwaarde die dit voorstel van resolutie biedt, is dat het onderzoek kan worden voortgezet. Er wordt ook komaf gemaakt met valse elementen en elementen die eigenlijk niet ter discussie staan, en er wordt degelijk onderzoek verricht naar factoren die al bewezen zijn of waarover al een vrij grote zekerheid bestaat.

Een echt voorkomingsbeleid moet echter niet alleen het risico tot nul herleiden. Dit is heel vaak onmogelijk. Wel heeft het zoeken naar alternatieven zijn doeltreffendheid reeds meermaals bewezen.

Persoonlijk heb ik dan weer vragen bij het meldpuntennetwerk. Ik heb daarover een schriftelijke vraag gesteld. U kunt het antwoord daarop lezen in het Bulletin. Dit meldpuntennetwerk zoals nu operationeel beantwoordt geenszins aan de verwachtingen en is zeker niet de oplossing om een ernstige aanzet te geven voor de milieu- en gezondheidsproblemen. Het Nederlandse parle-

Avontroodt

ment vroeg een stappenplan op te stellen, waarbij een inspannings- en een resultaatsverbintenis worden aangegaan. Door deze resolutie te steunen heeft het Vlaams Parlement alleszins een stap in de goede richting gezet.

Tot slot wil ik aandacht vragen voor educatie en communicatie zodat alles in de juiste context kan worden geplaatst. Beleidsondersteunend wetenschappelijk werk zal de kwaliteit van het milieu en van het beleid ten goede komen. Daarom zal mijn fractie deze resolutie zeker steunen, vooral opdat de kwaliteit van het beleid zou worden geoptimaliseerd. (*Applaus bij de VLD, de CVP en AGALEV*)

MOTIE VAN ORDE**Voorstel tot spoedbehandeling**

De voorzitter : Dames en heren, met toepassing van artikel 46 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Denys bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Denys heeft het woord.

De heer André Denys : Mijnheer de voorzitter, hierbij vraag ik de spoedbehandeling van de motie van de heren De Gucht en Bogaert betreffende de uitoefening van het recht tot onderzoek naar mogelijke fouten en tekortkomingen bij het toekennen en bij het beheer van overheids gelden inzake zeescheepsbouw en scheepskredieten sinds 1 januari 1989 (Stuk 1189).

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ? (*Neen*)

Dan stel ik voor dat we ons morgen uitspreken over dit voorstel tot spoedbehandeling.

Is het parlement het hiermee eens ? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van de heer Johan Malcorps, mevrouw Yolande Avontroodt en de heren Freddy De Vilder en Kris Van Dijck betreffende de band tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen, inzonderheid vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens

– 551 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 4

Bespreking (Voortzetting)

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is de voortzetting van het voorstel van resolutie van de heer Malcorps, mevrouw Avontroodt en de heren De Vilder en Van Dijck betreffende de band tussen milieuvervuiling en hormonale stoornissen, inzonderheid vruchtbaarheidsstoornissen bij de mens.

De heer Van Dijck heeft het woord.

De heer Kris Van Dijck (Op de tribune) : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, van de stoornissen over de scheepskredieten terug naar de vruchtbaarheidsstoornissen. Misschien kan het ene vruchtbaar werken voor het andere, maar dat zullen we morgen wel zien.

Ik dank de voorgaande sprekers voor de door hen naar voren gebrachte inzichten. Ongeveer een jaar geleden nam de heer Malcorps het initiatief voor deze resolutie. Ook ik werd terzake door hem gecontacteerd. Het is wellicht een vrij persoonlijke uitlating, maar toen hij me contacteerde waren mijn vrouw en ik zwanger van ons eerste kindje, dat inderdaad in vitro werd verwekt en nadien gezond ter wereld is gekomen. Derhalve was dit een problematiek die me persoonlijk na aan het hart lag en ligt. Zoals andere sprekers reeds zeiden, kan men de vruchtbaarheidsproblematiek bekijken op grote schaal, maar ook op een kleine, menselijke schaal. Het is immers een probleem dat heel wat mensen raakt. Mevrouw Avontroodt citeerde zonet de heer Comhaire, professor aan de Universiteit van Gent. Hij heeft aangetoond dat 45 percent van de mannen over onvoldoende zaadcellen met een normale beweeglijkheid of vorm beschikt. Op achttien jaar tijd is hun aantal dus gestegen van 5 percent tot 45 percent. Verder geeft een boek als 'Levend sperma' een hallucinant beeld van wat zich op dit ogenblik in de dierenwereld voordoet. Men kan zich dus afvragen waarmee we bezig zijn. Zijn we de toekomst van de mensheid niet op de helling aan het zetten ?

Het is echter niet de bedoeling van dit parlement of van mezelf als fractiewoordvoerder om doemdenken te verspreiden of paniek te zaaien. Ik wil dus geen beweringen uiten als zou dit onomkeer-

Van Dijk

baar zijn en dergelijke. Tijdens de commissiebesprekingen is duidelijk gebleken dat dit niet de boodschap mag zijn. Er zijn echter voldoende aanwijzingen die ons ertoe moeten brengen dit probleem aan te pakken. We moeten zo snel mogelijk oplossingen vinden voor de problemen. Daarom is het belangrijk dat dit voorstel van resolutie drie belangrijke klemtonen legt.

Ten eerste bevat de resolutie de vraag naar meer studiewerk en onderzoek, zodat we een duidelijk beeld kunnen krijgen van de aard en de plaats van de problemen. Er is natuurlijk al heel wat onderzoek verricht, maar toch blijft verder – meer gespecialiseerd – onderzoek een absolute noodzaak.

Ten tweede bevat de resolutie voor een aantal stoffen ook een verbod of een betere normering. Het ene vloeit natuurlijk gedeeltelijk voort uit het andere.

Ten derde bevat de resolutie ook enkele aanbevelingen inzake preventie. We moeten ervoor zorgen dat de problemen worden gedetecteerd zodat men er vervolgens gepast op kan inspelen. In de resolutie verwijst men in dat verband onder meer naar preventie bij schoolkinderen, naar teelbalonderzoek enzovoort.

Collega's, we zullen morgen een resolutie goedkeuren. We geven de Vlaamse regering de opdracht om op Vlaams, federaal en Europees niveau de nodige initiatieven te nemen. Over twee jaar zal het Vlaams Parlement hiervan een evaluatie maken, om daaruit verdere conclusies te trekken en de nodige maatregelen te nemen. Ik wil de heer Malcorps nogmaals bedanken voor dit initiatief. De VU-fractie zal dit voorstel van resolutie met zeer veel enthousiasme goedkeuren. (*Applaus*)

De voorzitter : De heer Malcorps heeft het woord.

De heer Johan Malcorps (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, het is jammer dat er geen ministers aanwezig zijn. Ik hoop dat dit niet betekent dat ze geen interesse hebben voor het probleem. Waarschijnlijk hebben ze het gewoon te druk om te komen.

Het gaat hier immers om een zeer ernstig probleem. Er wordt gemorreld aan onze menselijke hormonen, waardoor er onder andere vruchtbaarheidsproblemen ontstaan. Dit is trouwens niet enkel een probleem voor de mens, maar ook voor

de dieren. We mogen niet doemdenken, maar mogen de problemen ook niet onderschatten. Daarom vind ik het eigenlijk nogal jammer dat er over deze problematiek in veel gevallen op een nogal ironiserende manier wordt gesproken.

Ik heb een aantal krantenartikels van de voorbije maanden bij me. Ik lees enkele titels voor : 'Jonge vrouwen hebben steeds grotere borsten', 'Economische crisis verkleint de penis', 'Landbouwsput brengt het aantal jongens omlaag' en 'Vertonen meisjes van acht jaar al tekenen van puberteit'. Als het over de dierenwereld gaat, wordt het helemaal leuk : hermafrodiete ijsberen op de noordpool, uitstervende kikkers, alligators en panters met kleine penissen, regenboogforellen die van mannetjes in vrouwtjes veranderen, enzovoort.

Men zou door deze krantenberichten kunnen denken dat de problemen inzake vruchtbaarheid uit een vorm van sensatiezucht door de pers worden opgeklopt. We mogen ons echter niet laten misleiden. We moeten in alle nuchterheid het kaf van het koren scheiden. Er worden inderdaad heel wat valse of misleidende geruchten de wereld ingestuurd. Ook in de wetenschap heeft men soms behoefte aan stunts om onderzoeksgelden te behouden of los te krijgen. Soms verschijnen er ook onderzoeksresultaten die lijken aan te tonen dat er niets aan de hand is. Aan de andere kant zijn er onderzoekers die de alarmistische toer opgaan en beweren dat de hele toekomst op het spel staat.

Op wereldschaal besteedt men steeds meer aandacht aan deze problematiek die in het Engels endocrine disruptors worden genoemd. Gelukkig, want in Vlaanderen alleen kunnen we het probleem niet oplossen. Het gaat om chemicaliën die onze hormonen in de war sturen, hormoonontwrichters dus.

Het initiatief voor de resolutie werd genomen toen in Washington een spoedconferentie bijeen werd geroepen in de schoot van de Verenigde Naties. Onze Duitse burens leveren inspanningen sinds 1995. Zij startten een onderzoeksprogramma. In de Verenigde Staten loopt op dit moment een inspraakprocedure over een onderzoeksprogramma van het environmental protection agency in verband met de invloed van hormoonontwrichtende chemicaliën op kinderen. De Amerikaanse bevolking krijgt inspraak in de vraagstelling in het onderzoek. Van die procedure kunnen we nog iets leren.

De CVP zegt dat we het warm water niet moeten uitvinden, en dat we ons moeten inpassen in

Malcorps

bestaand internationaal onderzoek. Misschien kan Vlaanderen echter de ambitie hebben om een pioniersrol te vervullen. Kleine landen kunnen dat, denken we maar aan het baanbrekende werk dat werd geleverd door de Deense onderzoekers Carl- sen en Skakkebæk, maar ook door het Deense mi- lieubureau. Daardoor werd de problematiek op wereldschaal bespreekbaar. Vlaanderen kan dat ook, en we mogen de boot niet missen.

Er is zeker meer onderzoek nodig. De sprekers die we hebben uitgenodigd in de hoorzitting bevestigden dat, maar bij onderzoek mag het niet blijven. Daarom heb ik dit voorstel van resolutie niet inge- diend. Er is al heel wat onderzoek verricht waarvan de indicaties duidelijk zijn. Er kunnen nu maat- regelen worden genomen. Er zijn heel wat stoffen waarvan bewezen is dat ze een hormoononwrich- tende werking hebben voor mens en dier.

Ik verwijs naar het initiatief dat de Nederlandse milieu- en consumentenbeweging dit jaar nam. Ze ging uit van een aantal hormoonontwrichtende pesticiden, en maakte een lijstje van zeven gevaar- lijke pesticiden die ook bij ons terug te vinden zijn. Ik heb de pesticiden één voor één opgezocht en we vinden ze terug in onze krop sla. Bij bladgroenten blijven resten van pesticiden het langst hangen. Van zeven pesticiden is bewezen dat ze een bedreig- ing zijn voor de vruchtbaarheid en andere hormo- nale functies. Ik som ze even op : benomyl, car- bendazim, dithiocarbamaten, lindaan, penconazool, procymidon en vinchlozolin. Die namen zeggen u misschien weinig, maar het zijn allemaal stoffen die veelvuldig worden gebruikt op ons eten. Het is bewezen dat deze stoffen op de voeding ach- terblijven en dat ze hormoonverstoring werken. Deze middelen zijn dagelijkse kost, aldus de Nederlandse consumentenbond.

Ook bij ons, hier in Vlaanderen, vinden we deze stoffen op onze groenten. Dokter Van Erps – zeker een onverdachte bron – heeft in de Senaat bevestigd dat in alle stalen van groenten en fruit resten van 54 pesticiden terug te vinden waren, waaronder de 7 die ik noemde.

Dit is een belangrijk onderwerp. We mogen niet zo maar vrijblijvende verklaringen afleggen en meer onderzoek vragen, maar er moet worden ingegre- pen. In de commissie voor Leefmilieu zal binnen- kort een ontwerp van decreet worden voorgelegd in verband met integraal waterbeheer.

De productie en verdeling van pesticiden is geen Vlaamse bevoegdheid. Gezien de capaciteit van de waterzuiveringsstations willen we garanties hebben in verband met de veiligheid van oppervlak- tewater, drinkwater en grondwater. Daarom moet het Vlaams Gewest, bevoegd voor leefmilieu en ge- zondheidszorg, kunnen beslissen over het gebruik van bepaalde pesticiden in onze voeding. Een clau- sule in het ontwerp van decreet inzake integraal waterbeheer handelt daarover. Hopelijk blijft die clausule erin staan, want ze is belangrijk.

Het Vlaams Parlement is bevoegd voor leefmilieu en gezondheidszorg. Zolang de federale overheid geen overtuigende acties onderneemt, moeten we onze verantwoordelijkheid opnemen en initiatie- ven nemen inzake het gebruik van bepaalde stof- fen waarvan bewezen is dat ze schadelijk zijn voor de gezondheid, de vruchtbaarheid en de hormonale functies. Dat zou kunnen gebeuren door middel van de nieuwe productwet die nu ter discussie staat.

Hormonenverstoringende chemicaliën zijn alom aan- wezig in ons milieu. Daarom gebruik ik het voor- beeld van de pesticiden. Het begrip milieu is hier niet theoretisch bedoeld, het gaat over onze directe leefomgeving. Het mechanisme van hormonenver- storende stoffen is intussen een wetenschappelijk feit. Er wordt vaak ironisch over gedaan en het wordt nog in twijfel getrokken, maar uit de weten- schappelijke literatuur en uit de verslagen van de verschillende conferenties die over dit onderwerp hebben plaatsgevonden, blijkt dat er over een aan- tal dingen geen discussie meer is. Toch wil men het nog steeds zo doen uitschijnen, bijvoorbeeld wan- neer het gaat over het mechanisme van de binding van xeno-oestrogenen – chemische stoffen die oestrogene hormonen nabootsen in het lichaam – aan hormonenreceptoren. Dit mechanisme is noch- tans bewezen. Men heeft waslijsten van vaststellin- gen gedaan van effecten in de dierenwereld, bij mensen, bij ongelukken op de werkplaatsen, enzo- voort.

De discussie gaat niet meer over de vraag of het al dan niet waar is. Ik heb in het voorstel van resolu- tie verwezen naar het voorzorgsprincipe. Dat bete- kent niet dat we niet zeker zijn of het mechanisme en de effecten ervan bestaan. Men kan alleen nog discussiëren over de vraag in welke mate de effec- ten in ons lichaam spelen van natuurlijke en syn- thetische oestrogenen in contraceptiva, van fyto- oestrogenen in planten of van vreemde chemica- liën – de zogenaamde xeno-oestrogenen. Men heeft al voldoende onderzoek gedaan dat uitsluit- sel geeft.

Malcorps

Het gaat ook niet alleen over vruchtbaarheid en voortplantingsfuncties. Het denken over de verstoring van de hormonale huishouding heeft een paradigmawisseling ingeluid. Het boek van Colborne, 'Our Stolen Future', is op dit punt heel belangrijk geweest. Men heeft eigenlijk gezegd dat er al effecten op de hormonen optreden bij veel lagere concentraties dan vroeger altijd werd aangenomen als het ging over milieu- en gezondheidsproblemen. Voordien nam men alleen maar het kankerverwekkend potentieel van bepaalde stoffen in acht. De meeste normen die we nu hanteren in de toxicologie zijn voor een stuk achterhaald. Als het wetenschappelijk onderzoek klopt – en het heeft er alle schijn van –, dan betekent dat inderdaad dat we heel onze normering zullen moeten herzien.

Het gaat over alle hormonale functies, dus niet alleen over vruchtbaarheid, maar ook over groei- stoornissen, ontwikkelingsstoornissen, bedreiging van immuniteit en van intelligentie, enzovoort. De problematiek is dus veel ruimer. Toch is het aspect vruchtbaarheid het meest in het oog gesprongen. Er is discussie geweest over het aantal zaadcellen en hun kwaliteit, beweeglijkheid en morfologie. Er verschijnen nog steeds berichten waarin wordt beweerd dat het allemaal niet waar is en dat het aantal zaadcellen zelfs toeneemt. We mogen verwachten dat er hierover nog gedurende enkele jaren berichten zullen blijven verschijnen.

We moeten op onze hoede zijn. In de pers kan allerlei worden gedebiteerd, maar er bestaat ook nog zoiets als een wetenschappelijk establishment, waarvoor bepaalde regels gelden. Artikels die worden aangeboden aan internationaal gerespecteerde tijdschriften, moeten aan bepaalde criteria voldoen en moeten worden herlezen en bevestigd. Heel wat berichten die in de pers verschijnen, beantwoorden niet aan deze criteria. Ik verwijs naar het laatste belangrijke onderzoek van Shana Swan van het National Institute of Environmental Health Services in de Verenigde Staten. Daarin wordt nogmaals de moeite gedaan om alle mogelijke zaadtellingen en onderzoeken daaromtrent opnieuw te screenen, te beginnen bij de eerste onderzoeken van de Denen Carlsen en Skakkebæk. Niet alleen studies en metastudies werden gescreend, maar ook studies over studies en de oorspronkelijke basisstudies. Ook dit uitgebreid, verifiërend onderzoek heeft aangetoond dat zowel in de Verenigde Staten als in Europa de hoeveelheid en vooral de kwaliteit van het mannelijk sperma zonder twijfel achteruitgaat.

Als parlementsleden moeten we bescheiden blijven. We kunnen niet in de plaats treden van wetenschappers. Het is belangrijk dat we de nodige feedback krijgen maar we moeten objectief blijven. Dat betekent dat we moeten erkennen dat er een probleem is. Dikwijls probeert men dit nog te ontkennen of opzij te schuiven. In welke mate het probleem er is, kunnen we niet bepalen, dat moeten de wetenschappers verder onderzoeken.

We mogen ook geen paniekvoetbal spelen. De boodschap van deze resolutie is eerder optimistisch. Er kan wel degelijk iets aan worden gedaan, maar dan moeten we er nu aan beginnen. Er zijn ook aanwijzingen dat de kwalijkste effecten misschien veeleer afnemen dan toenemen. Dat is een bewijs van de stelling die we naar voren schuiven, namelijk dat chemische stoffen van belang zijn om deze effecten te verklaren. Door het verdwijnen van bijvoorbeeld DDT en PCB's en de afname van dioxine-uitstoot, zouden deze effecten in de toekomst veeleer moeten afnemen dan toenemen.

Een aantal eminente sprekers hebben tijdens de hoorzitting gezegd dat sommige effecten, zoals hormonale stoornissen, in tegenstelling tot bijvoorbeeld kankereffecten, in de tijd omkeerbaar zijn. Er is dus hoop. Als we op tijd ingrijpen, kunnen een aantal effecten worden omgekeerd. Het probleem stelt zich het scherpst bij de zwakste groep in de samenleving, namelijk de kinderen en de ongeboren vrucht. Bij de ontwikkeling van organen kan onherstelbare schade worden toegebracht door vreemde stoffen die in het moederlichaam en in het lichaam van de foetus kunnen binnendringen. Men heeft reeds vastgesteld dat daarbij een gevaar bestaat voor blijvende effecten. Het aantal gevallen van het niet indalen van de testis, van penisafwijkingen en teelbalkanker vormen misschien meer redenen tot bezorgdheid dan het aantal zaadcellen. Het aantal zaadcellen is ook niet recht evenredig met de vruchtbaarheid van de man.

Er zijn ook heel wat problemen bij de vrouw, zoals de vervroeging van de menarche, endometriose, borst-, vagina-, eierstok- en baarmoederkanker. Er is een link gelegd tussen pesticiden en andere chemische stoffen in het milieu, en borstkanker. Hiernaar moet dringend meer onderzoek worden gevoerd, in opvolging van het reeds gebeurde onderzoek. Als dit eveneens tot bepaalde bevindingen leidt, moeten we de politieke moed hebben besluiten te trekken tegen bepaalde belangengroepen in, die al het mogelijke zullen doen om deze tegen te houden. Daarom staat in deze resolutie dat we, als er bewijzen zijn of bijna zijn, moeten

Malcorps

durven ingrijpen en een aantal stoffen radicaal uit onze leefomgeving en die van onze kinderen moeten bannen. (*Applaus bij AGALEV, de SP, de VLD, de CVP en de VU*)

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen morgen om 16 uur de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van mevrouw Yolande Avontroodt en de heer Etienne De Groot betreffende een grondige optimalisering van de kinder- en jeugdpsychiatrische ziekenhuisdiensten – 715 (1996-1997) – Nrs. 1 tot 4

Bespreking

De voorzitter : Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van mevrouw Avontroodt en de heer De Groot betreffende een grondige optimalisering van de kinder- en jeugdpsychiatrische ziekenhuisdiensten dat luidt als volgt :

Het Vlaams Parlement,

- overwegende dat zowel binnen- als buitenlandse studies aantonen dat er sterke aanwijzingen zijn dat het aantal kinderen en jongeren met psychosociale problemen in de toekomst zal toenemen ;
- overwegende dat zowel intramurale als ambulante geestelijke gezondheidszorg van belang zijn en goed op elkaar moeten aansluiten ;
- overwegende dat in die optiek het belang van goed uitgebouwde kinder- en jeugdpsychiatrische ziekenhuisdiensten zal toenemen ;
- vaststellende dat er geen officiële gegevens bekend zijn over kinderen die in die diensten zijn opgenomen ;
- vaststellende dat bedoelde diensten met tal van problemen te kampen hebben waardoor een

maximaal efficiënte opvang van de jonge psychiatrische patiënt in het gedrang komt ;

- verzoekt de Vlaamse regering om
 - 1° alle nodige maatregelen te treffen om een reële optimalisering van de kinder- en jeugdpsychiatrische ziekenhuisdiensten te realiseren ;
 - 2° alle mogelijke maatregelen te treffen om de ambulante geestelijke gezondheidszorg voor kinderen en jongeren blijvend te ondersteunen, inzonderheid wat betreft de behandelingscapaciteit, opdat er een duidelijk herkenbaar kinder- en jeugdpsychiatrisch netwerk kan worden uitgebouwd met de handhaving van het subsidiariteitsprincipe ;
 - 3° bijzondere aandacht te verlenen aan de problematiek van de crisisopvang en aan de gedwongen opname en behandeling van al dan niet delinquente kinderen en jongeren die zeer ernstige psychiatrische stoornissen vertonen ;
 - 4° in de onmiddellijke toekomst over te gaan tot de ontwikkeling van een specifiek registratiesysteem en teneinde de compatibiliteit van de verschillende registratiesystemen te verzekeren, hierover in overleg te treden met de federale overheid en de andere gemeenschappen ;
 - 5° dringend alle maatregelen te nemen zodat op korte termijn kan voorzien worden in aangepast onderwijs voor de kinderen en jongeren die gehospitaliseerd zijn in kinder- en jeugdpsychiatrische diensten ;
 - 6° waar noodzakelijk, overleg te plegen met de federale regering met het oog op een accurate en effectieve oplossing die op een maximale wijze tegemoet komt aan de behoeften van de kinder- en jeugdpsychiatrische ziekenhuisdiensten.

De bespreking is geopend.

De heer Vandendriessche, verslaggever, heeft het woord.

De heer Bart Vandendriessche, verslaggever (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik wil graag de essentie van de voorliggende resolutie, ingediend op 20 juni 1997, situeren en de bespre-

Vandendriessche

king in de commissie weergeven. Deze bespreking werd afgerond op 8 oktober laatstleden.

Het uitgangspunt van de indieners, mevrouw Avontroodt en de heer De Groot, wordt gevormd door de ernstige emotionele en gedragsproblemen waarmee één op vier jongeren volgens wetenschappelijk onderzoek te maken heeft. Heel wat jongeren kunnen zich wegens ernstige stoornissen niet meer handhaven in het gezin of op school. Gezien de ongunstige maatschappelijke ontwikkelingen zal het aantal kinderen en jongeren met psychiatrische problemen nog verder toenemen.

Op dit ogenblik worden de kinder- en jeugdpsychiatrische diensten geconfronteerd met heel wat knelpunten die een optimale werking bemoeilijken : er is een onvoldoende uniforme registratie van de verschillende diensten, er is overbenutting van de capaciteit met lange wachtlijsten tot gevolg, er is een gebrek aan kinder- en jeugdpsychiaters en aanverwante deskundigen en er is een gebrek aan crisisinterventie.

Het dringende verzoek aan de Vlaamse regering om gepaste maatregelen wordt in dit voorstel van resolutie dan ook verwoord. Er is vraag naar met name de optimalisering van de kinder- en jeugdpsychiatrische diensten, de bijzondere aandacht voor crisisopvang en gedwongen opname, alsook de specifieke registratie en wederzijdse afstemming ten aanzien van de federale overheid.

Het voorstel van resolutie werd uitvoerig toegelicht door mevrouw Avontroodt. Daarbij werden de volgende elementen in bespreking gebracht : de belangrijkste opdracht van de ambulante jeugdpsychiatrie via de Centra voor Geestelijke Gezondheidszorg en naast de intramurale psychiatrische diensten ; de terechte en groeiende aandacht voor intramurale kinder- en jeugdpsychiatrische diensten op federaal niveau ; de belangrijke preventieve opdracht van het Vlaamse beleidsniveau en de betere afstemming van jeugdpsychiatrie, jeugdzorg, justitie en de gehandicaptensector ; het luisteren naar en het communiceren met kinderen en jongeren wat – om het met de woorden van een collega te zeggen – heel wat kan voorkomen.

Minister Demeester kon zich grotendeels met de inhoud van dit voorstel van resolutie akkoord verklaren, maar klaagde de versnippering van bevoegdheden in de psychiatrie aan. Volgens de

minister werd voor de kinderdiensten in de CGG's in 1998 80 miljoen frank extra uitgetrokken.

Door mevrouw Avontroodt, mevrouw Lindekens, mevrouw Heeren en de verslaggever werden voorstellen van resolutie ingediend inzake compatibele registratiesystemen, een aangepast onderwijs in de kinder- en jeugdpsychiatrische diensten en het beklemtonen van het belang van ambulante geestelijke gezondheidszorg met naadloze netwerkovergang. Na amendering werd het voorstel van resolutie unaniem goedgekeurd.

Mijnheer de voorzitter, als fractievoorzitter wens ik in het kort drie punten uit dit voorstel van resolutie te beklemtonen. In de eerste plaats is er dringend nood aan een uniform registratiesysteem. De registratie van kinder- en jeugdpsychiatrische diensten en van de CGG's moet dringend op elkaar worden afgestemd. In dit verband is overleg met de federale overheid een absolute vereiste. Ten tweede moeten kinderen in psychiatrische diensten van volwaardig en aangepast onderwijs kunnen genieten. Ten derde moeten zowel de intramurale als de ambulante zorgen een evenwaardige plaats krijgen in een zorgtraject waarbij voor kwetsbare kinderen en jongeren in problemen zeker het subsidiariteitsbeginsel geldt dat luidt : 'de minst ingrijpende zorg waar mogelijk, meer ingrijpende waar noodzakelijk'.

Mijnheer de voorzitter, collega's, wij zullen dit voorstel van resolutie goedkeuren.

De voorzitter : Mevrouw Avontroodt heeft het woord.

Mevrouw Yolande Avontroodt (*Op de tribune*) : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik dank de verslaggever en alle collega's die daadwerkelijk inspanningen hebben geleverd voor en aandacht hebben besteed aan dit toch wel ingrijpende probleem. Ik dank in het bijzonder de heer Vandendriessche. Hij heeft zich heel constructief opgesteld bij de amendering, waardoor de resolutie aan slagkracht zal winnen.

Collega's, de resolutie vraagt aandacht voor de kinder- en jeugdpsychiatrie. Tot enkele jaren geleden was dit onderwerp taboe. De jeugdpsychiatrie was terechtgekomen in de marge waarin depressieve kinderen en problematische situaties met kinderen werden ondergebracht. De titel van een resolutie over psychiatrie zou evengoed kunnen luiden : 'De geschiedenis van de psychiatrie : van gesticht tot Prozac' of 'Steden dumpen sociale problemen in de psychiatrie' of 'Niemand heeft ons zotten nodig ...',

Avontroodt

naar het boek van Mark De Herdt en Felix Spe-rans. Deze drie titels verwoorden het werkelijk ver-borgen karakter dat de problematiek al te lang heeft gekenmerkt. Dankzij epidemiologisch, kli-nisch en demografisch onderzoek is de kennis van en het inzicht in de rol van biologische of omge-vingsfactoren en in risicofactoren en beschermende factoren toch vergroot.

Collega's, ik zal even wat cijfers aanhalen. Men heeft aangetoond dat 10 tot 15 percent van de kleuters, de kinderen en de adolescenten lijdt aan ernstige psychiatrische stoornissen. Wat nog erger is, in de meeste gevallen gaan deze stoornissen niet over en persisteren dus tot in de volwassenheid. 150.000 jongeren lijden aan een psychiatrische stoornis, en 32.000 daarvan aan een ernstige psychi-atrische stoornis. Deze gegevens komen uit de residentiële settings. Deze toch wel belangrijke cij-fers verantwoorden de aandacht voor de psychi-atric in het algemeen en voor de jeugdpsychiatrie in het bijzonder.

Daartegenover staat dat slechts 2 percent van al deze jongeren in de hulpverlening terecht komt. Slechts de helft ervan heeft een plaats gekregen in een instelling of een dienst voor interdisciplinaire kinder- en jeugdpsychiatrische diagnostiek en be-handeling. Dit zijn duizelingwekkende cijfers.

In de bijzondere jeugdzorg is recent het inzicht ge-groeid dat 60, 65 tot 70 percent van de kinderen die verschijnen voor een jeugdrechter omwille van een als misdrijf omschreven daad, een psychiatrische stoornis vertoont. Al te vaak en al te lang heeft men alles in een zuiver sociale context geplaatst en gereduceerd tot een pedagogisch concept. Er werd voorbijgegaan aan datgene waarop kinderen echt recht hebben : een hulpverlening die past bij hun eigen situatie.

Bovendien is in meer dan 80 percent van de geval-len van psychiatrische problemen bij kinderen of jeugd sprake van een ernstig probleem of een ern-stige stoornis bij het functioneren van de ouders. Bij 50 percent van de ouders die disfunctioneren, is er sprake van een psychiatrisch syndroom.

Dit om aan te tonen dat het hier eigenlijk niet gaat om een probleem van preventie, maar om een structureel probleem dat blijvend aandacht en opvang zal vragen. Niettegenstaande deze forse problemen, keert nagenoeg 60 percent van de opgenomen kinderen en jongeren terug naar het

ouderlijk milieu. Helaas komt men daar heel vaak terecht in eenzelfde probleemsituatie.

Rond het einde van de jaren zestig is de visie op psychiatrie ter discussie komen te staan. Er is toen een anti-psychiatrische beweging ontstaan die de instellingen, de psychiaters, de toegepaste metho-des en de maatschappij die dit alles liet gebeuren verantwoordelijk stelde voor het lijden van die mensen en voor hun stoornissen.

Hetzelfde gebeurde op het veld van de jeugdhulp-verlening. Een felle kritiek werd verwoord op de kindbescherming en haar tehuizen. De al-ternatieve jeugdhulpverlening kende toen grootse dagen en de invloed van de sociale factoren kwam centraal te staan. Alles was te herleiden tot peda-gogie. Pedagogische en sociale maatregelen zouden veel kunnen oplossen, maar dit was niet het terrein van de gezondheidszorg of van de jeugdrechter.

Toch durf ik nu, zowel uit de bestaande literatuur als uit de recente aandacht in de media daarom-trent, afleiden dat de mensen die hiermee werke-lijk worden geconfronteerd een onderhuidse ken-tering dragen. Men stelde – en mevrouw Lin-dekens heeft dit ook gezegd in de commissie – dat men meer moet luisteren naar kinderen en dat alles dan weer goed komt. Ik deel uw mening, mevrouw Lindekens. Het is echter belangrijk in te zien dat er niet alleen iets moet worden gedaan voor kinderen, maar vooral met kinderen. Dit inzicht is pas later gegroeid en dat is het vernieu-wende in de evolutie van de kinderpsychiatrie.

Ik zou hier graag kort de vier invalshoeken aanha-len waaronder men nu de psychiatrie kan bena-deren. Men stelt dat de jeugdpsychiatrie het zeer brede terrein van de verstoring van de biopsychologische en psychosociale ontwikkeling bestrijkt.

Het biologische element spreekt voor zich. Dit heeft te maken met alles wat genetisch aanwezig is en met al wat verworven is op het lichamelijke niveau.

Het psychologische handelt over alles wat te maken heeft met het affectief-emotionele en met het cognitieve.

Het sociale element slaat op de interacties tussen kind, gezin en samenleving en op de wederzijdse beïnvloeding en ontwikkeling. Dit is in de jeugd- en kinderpsychiatrie zeker niet het minst belang-rijke.

Avontroodt

De ontwikkelingsprocessen worden in wisselwerking bepaald door de aanleg en door de omgeving en moeten gericht zijn op adaptatie en organisatie.

Deze vier elementen samen hebben geleid tot de huidige visie op en het inzicht in de jeugd- en de kinderpsychiatrie. Deze tak van de psychiatrie zal zich dan moeten richten op de ontwikkeling van die factoren of op één ervan als een vanzelfsprekendheid ontbreekt.

Men heeft tevens vastgesteld dat de meeste kinderen worden geconfronteerd met multiproblemen. Een multiprobleembenadering vraagt ook een multidimensionale behandeling. Dit inzicht hebben wij ook in het voorstel van resolutie verwerkt. De nadruk moet worden gelegd op een interdisciplinaireiteit die zich richt op die vier elementen en die streeft naar het functioneren in duidelijk herkenbare jeugd- en kinderpsychiatrische netwerken.

Men heeft al te lang vanuit één visie gehandeld of één benadering te zwaar benadrukt. Men heeft bijvoorbeeld het psychodynamische, het systeemtheoretische, het biologisch of farmacodynamisch perspectief te eenzijdig benaderd. Het is de laatste jaren duidelijk geworden dat zowel de wetenschappelijke als de hulpverleningsopdracht niet kan uitgaan van monodisciplinaire theorieën, maar wel van een multitheoretisch werkmodel, waarin alle inzichten worden geïntegreerd.

De heer Vandendriessche heeft al verwezen naar de toestand van de psychiatrie in Vlaanderen. Een groot deel valt onder federale bevoegdheid, zoals alles wat te maken heeft met instellingen. Daarnaast is het veld erg verspreid. Sommige professoren spreken over een lappendeken van de geestelijke gezondheidszorg, zeker inzake jeugdpsychiatrie. Deze resolutie heeft voor ogen één en ander op elkaar af te stemmen. Er moet in het belang van het kind worden samengewerkt. Zo kan pas een zorg op maat worden bereikt.

De minister heeft gezegd dat binnen de ambulante geestelijke gezondheidszorg aparte jeugdteams worden opgericht. Een en ander is het gevolg van het opvolgingsrapport en het Vlaams actieplan. Dit is een stap in de goede richting, indien dit duidelijk herkenbaar blijft en gericht is op een netwerk. Dit is de essentie van een nieuwe visie op jeugdpsychiatrie.

Er is een groeiende vraag naar diagnostiek, advies en behandeling van kinderen en jongeren met ern-

stige problemen. Probeer maar eens een kind met ernstige problemen deskundig te laten behandelen. Het eerste waar men mee wordt geconfronteerd, zijn ellenlange wachtlijsten. Men legt er te veel de nadruk op dat er geen geld is. Dat moet worden doorbroken, zowel voor de zorgverstrekkers als voor de jongeren.

Wie uit een hogere sociale klasse komt, vindt zijn weg nog tamelijk goed en komt tot een oplossing. Als men tot de meest kwetsbare groep behoort, wordt de zoektocht naar juiste hulpverlening echter een kruistocht. Dat is schrijnend. Zo wordt veel jongeren met psychiatrische problemen het recht op hulp ontzegd en komen ze terecht in de bijzondere jeugdzorg. Dat is een onaanvaardbaar sociaal onevenwicht.

De toenemende vraag heeft heel wat oorzaken, gaande van sociaal-economische ontwikkelingen tot een gebrek aan tijd voor het gezin. De meest essentiële oorzaak is het ontbreken van een relatie die het kind veiligheid geeft. Dit geeft een grote kans op ontwikkelingsstoornissen, met alle gevolgen van dien. Ik wil even stilstaan bij depressies. Er wordt veel gepraat over depressies bij volwassenen, maar veel minder over depressies bij kinderen en jongeren. Naar schatting komen depressies voor bij 0,6 tot 3 percent van de kinderen en bij 2 tot 8 percent van de jongeren. Bij volwassenen schat men het aantal op 4,5 percent. Jongeren scoren dus zeker niet lager. Het verschil tussen volwassenen en jongeren is echter dat jongeren zelden zelf om hulp vragen. De ouders roepen pas hulp in wanneer gedragsstoornissen of relationele moeilijkheden zich voordoen. Herkenning van depressiesymptomen door ouders en leerkrachten is dan ook van enorm belang. We hebben deze week het decreet op de CLB's besproken. Ook zij hebben hier een taak.

De gezondheidsindicatoren liegen er niet om : 7 percent van de meisjes tussen 17 en 18 jaar neemt een pilletje bij zenuwachtigheid. Dat lijkt een laag cijfer, maar dat is toch niet normaal. Het is een teken aan de wand. Het is nog erger gesteld met de peiling naar zelfmoordideatie, dat is de vraag of men ooit aan zelfmoord heeft gedacht of een poging heeft ondernomen. 40 percent van de vijftien- tot achttienjarige jongeren in Vlaanderen heeft al minstens één keer aan zelfmoord gedacht. Bij meisjes loopt dat zelfs op tot 50 percent. Hier is duidelijk nog veel werk aan de winkel.

Op het zevende Europese congres over dit thema kwam men tot de conclusie dat zelfmoord en zelfmoordpogingen tot vijf maal meer voorkomen

Avontroodt

bij homojongeren. Die invalshoek mogen we niet uit het oog verliezen. Onderrapportering over suïcide is legio. Bovendien staat ook de registratie van zelfmoordpogingen nog in haar kinderschoenen, terwijl een vroegere poging een van de meest opvallende risicofactoren vormt. Het gaat me er niet om de gegevens te verzamelen, maar de alarmsignalen te detecteren en er daadwerkelijk iets aan te doen.

De beleidsbrief Zelfmoordpreventie in Vlaanderen werd aangekondigd. We hebben hem nog steeds niet in ons bezit, maar we kijken ernaar uit. Het is evident dat de minimale psychiatrische gegevens en de gegevens van het te ontwikkelen registratiesysteem op het niveau van de ambulante geestelijke gezondheidszorg op elkaar worden afgestemd.

In verband met de bijzondere jeugdzorg wens ik te benadrukken dat niet alle stoornissen alleen pedagogisch kunnen worden verklaard. Zuiver pedagogische interventies, zonder rekening te houden met aanwezige effectieve psychopathologie, kunnen jongeren niet helpen. Men mag ze de specifieke hulp niet onthouden, en men mag ze ook niet blijven plaatsen op die ellenlange wachtlijsten.

Niet elke problematische opvoedingssituatie geeft aanleiding tot stoornissen in het gedrag of de ontwikkeling van kinderen. Een aantal inherente elementen zijn gebonden aan de ontwikkeling van het kind. Het inzicht dat psychiatrische stoornissen 6 tot 7 keer meer voorkomen bij delinquente jongeren dan bij doorsneejongeren van dezelfde leeftijd, heeft men te danken aan het onderzoek van de Antwerpse dokter Deboutte. Men moet zorgen voor de follow-up van dit rapport. In Antwerpen is er nood aan een forensische psychiatrische hulpverlening, waarvoor een specifiek centrum belangrijk is. In Antwerpen bestaat deze behoefte bij 200 à 300 jongeren.

Bij de andere aandoeningen sta ik enkel stil bij het ADHD-syndroom waarmee tot 6 percent van de jongeren te kampen heeft. De screening van die kinderen moet gebeuren door een jeugdpsychiatrische voorziening. Ook daarvoor bestaan ellenlange wachtlijsten, waardoor de kinderen niet de juiste begeleiding krijgen.

Er zijn nieuwe ontwikkelingen, onder andere op het gebied van de kwaliteit voor de psychiatrische voorzieningen. Enkele elementen daarvan zijn de zorgcommunicatie, het onthaal en de tevredenheid.

De tevredenheid van een patiënt in de psychiatrie is een zeer subjectief gegeven. Dit heeft te maken met de vaak frustrerende behandelingen. Men zal zeer specifieke indicatoren moeten ontwikkelen voor het kwaliteitsbeleid in de psychiatrie. Eén van de prioriteiten hierbij is het verkorten van de wachttijd voor het onthaal.

De therapeutische kracht van de gezinsgeoriënteerde behandelingsmethoden staat als een paal boven water. Men heeft recht op zo een behandeling. De hele sector moet dan wel voldoende middelen ter beschikking hebben. Alleen dan kan men instaan voor een zorg op maat van de kinderen, de ouders, het gezin en de school. De externe ondersteuning door de school bij een groot aantal stoornissen, zoals faalangst, fobieën, anorexia, enzovoort, is zeer belangrijk. Kinderpsychiaters en kinderpsychiatrische diensten gaan naar de scholen, waardoor de efficiëntie van de behandeling enorm toeneemt. Het is belangrijk dat de scholen zich voor deze hulp openstellen.

Er is een dringende nood aan een systematische registratie. Dit geldt ook voor de registratie van de diagnose en de behandelingsprocessen. De optimalisatie zal er pas komen als alles vanuit een duidelijk herkenbaar gedifferentieerd kinder- en jeugdpsychiatrisch netwerk wordt gestuurd. Multiprobleemsituaties moeten interdisciplinair worden aangepakt. De organisatie en het management moeten in functie van de hulpverlening worden uitgebouwd. Al te vaak is er nog sprake van een hiërarchische managementsstructuur en -cultuur, die al te veel uitgaat van de wensen en de behoeften van de professionals. Alles moet uiteraard uitgaan van de belangen van het kind.

De Vlaamse regering heeft vandaag een nieuw ontwerp van decreet goedgekeurd. We zouden daarin graag vermeld zien dat crisisinterventie wordt verzekerd. We zullen er nauwlettend op toezien dat dit gebeurt. Ik denk dat er geen nood is aan een nieuw decreet als de mogelijkheid van crisisinterventies, ook in een ambulante vorm, niet is verzekerd. De poliklinisch ambulante benadering vult de residentiële opvang aan. Samen moeten ze één netwerk vormen.

De huidige versnippering van de geestelijke gezondheidszorg ten behoeve van jeugd en gezin staat een efficiënte hulpverlening in de weg. De meeste goede professionele zorgverleners trekken naar Nederland. We verliezen aan Nederland dus wel meer dan het archief van mevrouw Manteau. Ik hoop dat we niet alle jeugdpsychiaters aan Nederland verliezen. De Vlaamse regering moet de

Avontroodt

ambulante gezondheidszorg voldoende middelen geven opdat de sector die jeugdpsychiaters in het land kan houden. Dat alles moet gebeuren in een context van fundamenteel en toegepast onderzoek op Europees niveau naar de verstoring van de menselijke ontwikkeling en de behandeling van die stoornissen.

Men kan niet vermijden dat bepaalde stoornissen zich chronisch voordoen. Er zal altijd een opvangnetwerk nodig zijn, hoe goed de preventie ook is. Men moet investeren in opleiding en deskundigheidsbevordering. Enkel zo kunnen de wachtlijsten worden aangepakt. Het nieuwe decreet over de geestelijke gezondheidszorg moet ervoor zorgen dat psychiaters, psychologen en mensen met sociale functies voltijds aanwezig zijn. De barema's moeten worden opgetrokken en de crisisinterventie moet worden gewaarborgd. Verder moet de thuiszorg worden versterkt, en het onderzoek daarover worden uitgebreid.

Ik wil nog even iets zeggen over de toestand in Antwerpen. Enquêtes over de sociale problemen wijzen steeds opnieuw in dezelfde richting. Er zijn de sociale problemen : drugsgebruikende ouders, minderjarigen met kinderen en het veralgemeend gebrek aan tijd voor toezicht over kinderen. Ten tweede : gezien de economische toestand is er een gebrek aan toekomstperspectieven voor jongeren. Ten derde : er zijn geen ontwenningcentra voor minderjarigen. Er is ook nood aan een zinvolle vrijetijdsbesteding, en de steeds weerkerende vraag naar crisisopvang.

Als men zijn weg vindt in de kinder- en jeugdpsychiatrie, dan is de kans op genezing groot. Velen vinden die weg niet. Voor hen blijft het een kruisweg, met lange wachtlijsten. Zowel zorgverstrekkers als patiënten lijden daaronder. Een adequate en tijdelijke herkenning door de ouders, leeftijdgenoten en scholen en een tijdige behandeling en opvang zijn de beste remedie tegen de grote kansen op schooldropout. De term schooldropout omvat problemen zoals spijbelen, afhaken, er niet meer bij horen. Het is de grootste vereiste om psychiatrische stoornissen bij volwassenen te kunnen counteren. (*Applaus*)

De voorzitter : Mevrouw Lindekens heeft het woord.

Mevrouw Kathy Lindekens (*Op de tribune*) : Het voorstel van resolutie van mevrouw Avontroodt en de heer De Groot behandelt een belangrijk pro-

bleem. Verschillende parlementsleden hebben dat probleem trouwens al besproken in de commissie voor Welzijn en Gezondheid. We onderschrijven dit voorstel van resolutie dan ook.

De statistieken over de psychosociale nood van kinderen geven geen optimistisch beeld voor de volgende jaren. Een van de oorzaken is de individualisering of ver-ikking van de maatschappij. In stedelijke gebieden zal de groep jongeren met ernstige problemen de volgende tien jaar waarschijnlijk met nog eens 5 tot 10 percent toenemen. De samenleving moet haar verantwoordelijkheid opnemen. Als steeds meer kinderen zelfmoord willen plegen, is de maatschappij ziek. We moeten dat onder ogen durven zien.

Jeugdpsychiatrie is geen luxe. Als er niet wordt gewerkt aan de trauma's die kinderen oplopen, is dat niet alleen bepalend voor het geluk van die kinderen – op zich al een voldoende reden – maar kan dat ook een weerslag hebben op de toekomstige samenleving. De heer Bob Johnson, een Engelse psychiater die gedurende vijf jaar met moordenaars en seriemoordenaars werkte in een speciale gevangenis, schreef twee jaar geleden in een artikel dat het bloedbad van Dunblane, waarbij een man in drie minuten tijd zestien kindjes doodschoot, had kunnen worden vermeden. Hij had de kindertijd van de dader onderzocht en kwam tot de conclusie dat die als jongetje de indruk had dat hij als een stuk hout werd behandeld. Op die manier bekeek hij ook de andere kinderen. Zijn geest was bij dit kleuterbeeld blijven steken. Niemand had hem een therapie aangereikt.

Ik beweer niet dat kinderen die geen hulp krijgen, tot psychopaten uitgroeien. Daar zijn immers nog andere dingen bepalend voor. Niet ingaan op uitgestuurde signalen, legt wel een grote hypotheek op de samenleving van morgen. Daar ben ik van overtuigd.

Een op vijf jongeren kampt met ernstige emotionele, gedrags- en ontwikkelingsproblemen. Slechts 1 tot 2 percent van die kinderen krijgt geestelijke hulpverlening. Een kwart van de hulpvragers komt gewoon niet aan bod. Deze cijfers lanceerde het Overlegplatform Geestelijke Gezondheidszorg twee jaar geleden. Ondertussen is er gelukkig wel een evolutie waar te nemen op het vlak van de Centra Geestelijke Gezondheidszorg, waar kinderequipes meer dan nodig zijn. Niet alle kinderen met psychische noden moeten immers in de psychiatrie terechtkomen.

Lindekens

We pleiten dan ook voor een systeem waarbij de juiste hulp voor elke vraag wordt geboden. Over de hele lijn moet in de geestelijke gezondheidszorg consequent worden gewerkt aan de optimalisering van de opvang van kinderen en jongeren. Aan crisissen in kinderlevens moet adequaat worden tegemoetgekomen. Bovendien vereist de registratie meer aandacht en nauwkeurigheid. We moeten weten welke kinderen hulp nodig hebben. We moeten hun die hulp ook geven. We staan dan ook achter dit voorstel van resolutie. (*Applaus*)

De voorzitter : Vraagt nog iemand het woord ?
(*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen morgen om 16 uur de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter : Dames en heren, hiermede zijn wij aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

Wij komen morgen om 10.00 uur en om 14 uur opnieuw bijeen om onze agenda verder af te handelen.

De vergadering is gesloten.

– *De vergadering wordt gesloten om 16.52 uur.*
